Araştırma Makalesi / Research Article

İSTİHDAMDA KADINLARIN KORUMA SÜRELERİ AÇISINDAN "DÜŞÜK" OLGUSUNUN "DOĞUM" KAPSAMINA DAHİL EDİLMESİ

Inclusion of the Fact "Miscarriage" in the Scope of "Birth" in Terms of the Protection Period of Women in Employment

Fatih GÜLTEKİN*

ÖZ

Anneliğin korunması, hamile kadınlara ilişkin kapsamlı koruyucu yükümlülüklerin yanı sıra doğum sonrası döneme ve emzirme dönemine ilişkin koruyucu yükümlülükler içermektedir. Anneliğin korunmasına yönelik getirilen koruyucu düzenlemeler kadınların mümkün olduğunca istihdamda kalabilmelerini sağlamayı amaçlamaktadır.

Ülkemizde anneliğin korunmasına yönelik mevzuatımıza kapsamlı düzenlemeler getirilmiştir. Bununla birlikte "düşük" olgusuna istisnai birkaç düzenleme dışında yer verilmemiştir. Çalışma yaşamında "düşük" yapan bir kadın çalışan koruma sürelerinden ve feshe karşı korumadan faydalanamamaktadır. Buna karşın ölü doğum yapan bir kadın çalışan için söz konusu durum geçerli değildir. Hukuk sistemimizde bir kadının düşük yapması ile ölü doğum yapması kendisine farklı normların uygulanması sonucunu doğurmaktadır. Söz konusu durum ayrımcılık oluşturmaktadır.

Makale Geliş Tarihi / Date Received: 12.08.2025
Makale Kabul Tarihi / Date Accepted: 15.01.2026

* Dr. Öğr. Üyesi, Bursa Uludağ Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü İş ve Sosyal Güvenlik Hukuku Anabilim Dalı, E-posta: fatihgultekin@uludag.edu.tr, ORCID: https://orcid.org/0000-0003-3005-4061, ROR ID: https://ror.org/03tg3eb07.

İlgili çalışma meydana gelen düşüklerin de analık koruma hukuku kapsamında ele alınarak istihdam yaşamında ayrımcılığın önüne geçilmesini amaçlamaktadır. 1 Haziran 2025 tarihinde yürürlüğe giren Alman Annelik Koruma Düzenleme Kanunu kapsamında "düşük" yapan kadın çalışanlara getirilen koruma süreleri ve bu bağlamda yapılan tartışmalar ülkemize örnek olması açısından çalışma kapsamında detaylı bir biçimde incelenmiş ve öneriler getirilmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Koruma Süreleri, Analık İzinleri, Düşük, Ölü Doğum, Alman Annelik Koruma Kanunu.,

ABSTRACT

Maternity protection includes comprehensive protective obligations for pregnant women, as well as obligations regarding the postpartum and breastfeeding period. These protective regulations aim to ensure that women can continue their employment life as much as possible.

Comprehensive regulations have been introduced to protect maternity in Turkey. However, the concept of "miscarriage" has not been included except for a few exceptional regulations. A female employee who has a "miscarriage" in employment cannot benefit from protection periods and protection against termination. However, this situation does not apply to a female employee who has a stillbirth. In the Turkish legal system, if a woman has a miscarriage or a stillbirth, different norms apply to her. This situation constitutes discrimination.

This study aims to prevent discrimination in employment life by considering abortions within the scope of maternity protection law. To serve as an example, the protection periods for employees who have a "miscarriage" within the scope of the German Maternity Protection Regulation Act, which came into force on June 1, 2025, and the discussions that took place were examined in detail and suggestions were tried to be made.

Keywords: Protection Periods, Maternity Leave, Miscarriage, Stillbirth, German Maternity Protection Act.

GİRİŞ

Bir ülkenin gelişmişlik seviyesinin temel dayanaklarından biri kadınlara önem verilerek cinsiyet eşitliğinin sağlanmasıdır. Ülkemizde her ne kadar

cinsiyet eşitliğinin sağlanmasına yönelik bir çaba olsa da kadınların istihdama katılımının düşük olması, iş piyasasında olanların ise hak ettikleri pozisyonda olamamaları, cinsiyet temelli ayrımcılığa maruz kalmaları mevcut durumu göstermektedir[1]. Kadınların korunması denilince akla ilk gelen konulardan biri de annelerin korunmasıdır. Annenin korunması sadece kendisinin değil, çocuğun, ailenin ve toplumun korunmasını da ifade etmektedir. Kadın çalışanlar için annelik hali hassas ve önemli bir süreçtir. Bu sebeple iş başvurusunda bulunulmasından iş ilişkisinin devamı ve sona erme sürecinde hamile kadın ve anneleri koruyucu düzenlemeler yapılmakta ve mevcut düzenlemeler iyileştirilmeye çalışılmaktadır. Ülkemizin tarafı olduğu Avrupa Sosyal Şartı, Gözden Geçirilmiş Avrupa Sosyal Şartı da cinsiyet eşitliğinin sağlanması ve anneliğin korunması adına getirilen mevzuat düzenlemelerinde yol gösterici olmuştur.

İstihdamda annelerin korunmasına yönelik çok sayıda çalışma bulunsa da düşük yapan bir kadın çalışanın korunması olgusu yeterince ele alınmamıştır. Mevzuatımız açısından düşük yapan bir kadının korunmasına yönelik düzenlemeler yetersizdir. Bu durum ihmalkarlık ya da görmezden gelme olarak değerlendirilebilir. Buna karşın akademik çalışmalarda da bu hususun yeterince tartışılmadığı görülmektedir. "Düşük" olgusu hukuk sistemimizde "doğum" olarak nitelendirilmediğinden, düşük yapan bir kadın psikolojik ve fizyolojik olarak iyileşmesini ancak doktordan rapor alarak işe devam etmemekle sağlayabilmektedir. Buna karşın ölü doğum yapan bir kadın doğum sonrası analık koruma sürelerinden faydalanabilmekte ve feshe karşı korunmaktadır. Çalışma hayatında kadın erkek eşitliğinin sağlanması ve cinsiyet sebebiyle ayrımcılığın önüne geçilmesi temel istihdam politikalarından biri olsa da aynı cinsiyete sahip iki kadın arasında da ayrımcılığın yapılmaması önemlidir.

Çalışma "düşük" kavramı ile "doğum" kavramı etrafında şekillenmektedir. Medeni hukuk açısından doğum, düşük doğum, ölü doğum kavramları ele alınmış ve bu kavramların annelik koruma hukuku ile ne ölçüde bağdaştığı değerlendirilmiştir. Çalışma iki ana başlıktan oluşmaktadır. İlk kısımda son yıllarda Almanya'da düşük konusunda yapılan tartışmalar ele alınmıştır. Alman Annelik Koruma Kanunu ve bu Kanun'da düşük yapan kadın çalışan için getirilen koruma süreleri ülkemize örnek teşkil etmesi açısından detaylı olarak ele alınmıştır. Düşük yapan kadınlara getirilen

[1] Ali Cengiz Köseoğlu, "Türk İş Hukukunda Analık," *İş ve Hayat* 2, no.4 (2016): 99.

koruma süreleri konusunda Alman Federal Anayasa Mahkemesi'nin vermiş olduğu karar ve Alman Parlamentosu'ndaki tartışmalar yol gösterici olduğundan ilgili karar ve tartışmalar incelenmiştir. İkinci kısımda ise ülkemizdeki analığı koruyucu mevzuat düzenlemeleri incelenmiştir. Ülkemiz açısından düşük yapan bir kadının korunması konusunda mevcut durum hakkında değerlendirme ve önerilerde bulunulmuştur.

I. ALMANYA'DA ANNELİĞİN KORUNMASI

A. İstihdamda Annenin Korunma Süreleri

Alman İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu (ArbSchG) m.4/IV'te işverenlerin, iş sağlığı ve güvenliği tedbirlerini alırken özellikle korunmaya ihtiyaç duyan çalışan grupları için özel riskleri de dikkate alması gerektiği düzenlenmiştir. Alman Annelik Koruma Kanunu (MuSchG) Alman İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'nda getirilen iş sağlığı ve güvenliği düzenlemelerini tamamlamaktadır. Kanun, henüz doğmamış ve yeni doğmuş olan süjelerin sağlığı ve yaşamlarının korunmasına atıfta bulunur ve bir kadının mümkünse hamilelik sırasında, doğumdan sonra ve emzirme döneminde de çalışmaya devam etmesini amaçlar. Bu koruyucu amaca ulaşmak için Alman Annelik Koruma Kanunu'nun, özellikle 3-7. Bölümlerinde özel koruyucu hükümler yer almaktadır. Ayrıca Alman "Annelik Koruma Direktifi" anneliğin korunması konusunda kapsamlı düzenlemeler içermekte ve bunlar Alman Annelik Koruma Kanunu'na atıfta bulunmaktadır.

Alman Annelik Koruma Kanunu öncelikle bir kadının hamilelik sırasında ve doğumdan sonra kendi sağlığı ve çocuğunun sağlığı tehlikeye atılmadan istihdamda kalabilmesini ve diğer faaliyetlerine devam edebilmesini sağlamayı amaçlamaktadır[2]. Kanun kapsamında hamile ve emziren kadınlara yönelik çalışma koşullarının uygun şekilde tasarlanması gerektiği belirtilmiştir. Ayrıca bu kesimin korunması amacıyla istihdam yasaklarına yer verilmiştir (MuSchG m.2/III)[3].

Alman Annelik Koruma Kanunu m.3/I'e göre, "İşveren, doğumdan önceki son altı hafta (doğumdan önceki koruma süresi) içinde, çalışmaya istekli olduğunu açıkça beyan etmediği takdirde, hamile kadını

[2] Patrick Aligbe, "Mutterschutzfristen vor und nach der Entbindung - Neuerungen bei Fehlgeburten," *ArbRAktuell* 7 (2025): 136.

[3] İşverenin kasıtlı ya da ihmali biçimde istihdam yasaklarını ihlali idari bir suçtur ve kendisi 30.000 Euro'ya kadar para cezası ile cezalandırılabilir (MuSchG m.32).

çalıştıramaz. Kadın çalışan yapmış olduğu beyanı, gelecekte geçerli olmak üzere her zaman geri alabilir.". İstek beyanı işverene veya sorumlu işveren vekiline yapılmalıdır. Beyanın açıklığı, hamile kadının doğumdan önceki annelik koruma süresi boyunca herhangi bir iş yapmak zorunda olmadığının farkında olduğu anlamına da gelir. Bu nedenle, istek beyanı yalnızca "bilgilendirilmiş onay" biçiminde yapılabilir. Bu durum hamile kadına doğumdan önceki son altı hafta boyunca çalışmaya devam etmesinin uygun olup olmadığına kendisinin karar vermesine imkan verir. Hamile kadın doğumdan önceki koruma süresi boyunca çalışmaya devam etme isteğini açıkça beyan edebilir. Bununla birlikte gelecekte geçerli olmak üzere çalışmaya devam etme beyanını her an geri alabilecektir. Beyanın geri alınabilmesi hamile kadının doğumdan kısa bir süre önce hamilelikle ilgili ihtiyaçlarını karşılama konusundaki çıkarını korur[4].

Yine m.3/I'in devamında "Doğum öncesi koruma süresinin hesaplanmasında, doğumun tahmini tarihi olarak, doğum raporunda ya da ebe veya doğum hemşiresi belgesinde belirtilen tarih esas alınır. Kadının beklenen günde doğum yapmaması durumunda doğuma kadar olan koruma süresi buna bağlı olarak kısalır veya uzar.". İşverenin doğum öncesi koruma sürelerini güvenilir bir şekilde hesaplaması için kadın çalışanın işverenine hamileliğini ve beklenen doğum tarihini bildirmesi gerekir. Alman Federal İş Mahkemesi bu "gerekir" hükmünü kadınlara yönelik kesin bir tavsiye olarak görmektedir[5]. Alman Annelik Koruma Kanunu m.15'e göre de *"(1)Hamile bir kadın, hamile olduğunu öğrendiği anda hamileliğini ve beklenen doğum tarihini işverene bildirmek zorundadır. Emziren bir kadın, emzirdiğini mümkün olan en erken zamanda işverene bildirmelidir. (2) İşverenin talebi üzerine hamile kadın, hamileliğini kanıtlamak üzere sağlık raporu veya ebe veya doğum hemşiresinden alınacak raporu sunmak zorundadır. Gebelik belgesinde tahmini doğum tarihi yer almalıdır."*. Özellikle ilk üç aylık dönemin, kadınlar için belirsizliklerle dolu olması ve hamileliğe uyum sağlamanın zaman alması nedeniyle bu durum takip edilmelidir. Çünkü işverenin Alman Annelik Koruma Kanunu kapsamındaki yükümlülüklerini yeterince yerine getirebilmesi için durumun farkında olması gerekir. Bu bağlamda Alman Annelik Koruma Kanunu m.15/I daha çok kadın açısından bir yükümlülük getirmektedir. Ancak kadın çalışan işverene bildirimde bulunmak zorunda

[4] Aligbe, "Mutterschutzfristen," 136.

[5] BAG (2. Senat), Urteil vom 13.06.1996 - 2 AZR 736/95 *BeckRS* (1996): 41242.

olmasına rağmen bu yükümlülüğünü yerine getirmezse kendisi iş hukuku veya idare hukuku kapsamında herhangi bir sonuçla tehdit edilemez[6].

M.3/II'ye göre, *"İşveren, doğumdan sonraki sekiz hafta (doğumdan sonraki koruma süresi) boyunca kadın işçiyi çalıştıramaz."*. Kadının bedenine yenilenme için zaman tanınması ve çocuk ile anne arasındaki temas için doğumdan hemen sonraki dönemde verilen bu izin elzem kabul edilir. Bu düzenleme annenin, çocuğun yaşamının ilk aşamasında, istihdam ilişkisinden doğan yükümlülüklerden etkilenmeden çocuğa bakmasını, çocukla temas kurmasını ve bağın derinleşmesini sağlamayı amaçlamaktadır[7]. Yine m.3/II'nin devamında doğumdan sonraki koruma süresinin erken doğumlarda, çoklu doğumlarda ve doğumdan itibaren sekiz haftalık süreç içinde çocuğa tıbbi bir engellilik teşhisi konulursa on iki haftaya uzatılacağı düzenlenmiştir.

Alman Annelik Koruma Kanunu m.13'e göre, kabul edilemez risklerin tespit edilmesi halinde işveren, hamile veya emziren kadının her bir faaliyeti için öncelik sırasına göre şu koruyucu tedbirleri alacaktır: 1. İşveren, hamile veya emziren kadınların çalışma koşullarını, uygun koruyucu tedbirleri alarak uyarlamalıdır. 2. İşveren, çalışma koşullarını değiştirerek hamile veya emziren kadın için makul olmayan riskleri ortadan kaldıramıyorsa veya işverenin çalışma koşullarını hamile ya da emziren kadın için uygun hale getirmesi orantısız çaba gerektirmesi sebebiyle makul değilse, hamile veya emziren kadın uygun başka bir işyerine yerleştirilmelidir. 3. İşveren, koruyucu tedbirler alarak veya işyerini değiştirerek hamile veya emziren kadın için makul olmayan riskleri ortadan kaldıramazsa, hamile veya emziren kadını çalıştırmaya devam edemez.

Almanya'da analık izni nedeniyle herhangi bir kazanç kaybı yaşanmaz ve kadınlara maddi koruma (doğum öncesi, sonrası koruma süreleri ile doğum günü) sağlanır. Ancak konu düşük olunca, Almanya mevzuatında da net bir düzenleme bulunmamaktaydı. Alman Federal Anayasa Mahkemesi, düşükler halinde analığın korunmasına ilişkin başvuruyu bir yıllık sürenin aşılması ve şikayetçilerin uzmanlaşmış bir mahkemeden hukuki koruma talep etmemeleri nedeniyle reddetmiştir[8]. Bununla birlikte Alman Federal Konseyi, ilgili şikayete karşılık gelen bir girişim başlatmıştır.

---

6 Aligbe, "Mutterschutzfristen," 136.

7 BAG, Urteil vom 16. 6. 2005 - 6 AZR 108/01 *NZA* (2006): 283.

8 BVerfG (1. Kammer des Ersten Senats), Beschluss vom 21.08.2024 - 1 BvR 2106/22 *BeckRS* (2024): 25046.

B. Düşük Yapan Kadın Çalışanın İstihdamı

1. Doğum, Erken Doğum, Ölü Doğum Halinde Kadınların Korunması

Düşük yapmanın Alman Annelik Koruma Kanunu anlamında bir "doğum" olarak kabul edilip edilemeyeceği tartışmalıdır. Kanun genel olarak "doğum" terimine atıfta bulunur ancak bu terimin tanımı Kanun'da yapılmamıştır. Bununla birlikte, koruma sürelerinin geçerli olup olmadığının, kadının doğum yardımı almaya ve ücretlerin sürekli ödenmesine hak kazanıp kazanmadığının belirlenmesi için "doğum" teriminin Kanun kapsamında tanımının yapılmasının önemli olduğu ifade edilmiştir[9]. Alman içtihadı ve literatürü, doğum kavramıyla ilgili olarak genellikle medeni hukuk terminolojisine dayanmaktadır[10].

Alman Medeni Hal Tüzüğü anlamında bir doğumdan, çocuğun canlı olarak doğması yani rahimden ayrıldıktan sonra canlı olması durumunda söz edilebilir. Canlı doğum, bir çocuğun rahimden ayrıldıktan sonra kalp atışı veya doğal akciğer solunumu başladığında ya da göbek bağının nabzı attığında gerçekleşir (PStV m.31/I). Eğer bir çocuk bu anlamda canlı doğarsa bu, Alman Annelik Koruma Kanunu anlamında bir doğumdur[11]. Çocuğun ilerleyen zamanda yaşama gücünün olup olmaması önemli değildir. Çocuk, canlı doğumdan sonra ölürse Alman Annelik Koruma Kanunu uyarınca doğumdan sonraki 8 haftalık koruma süresi, erken doğumlarda, çoğul doğumlarda ve engelli doğumlarda 12 haftaya çıkmaktadır. Ancak bu süreler içerisinde kadının erken işe dönme imkanı bulunmaktadır. Bunun için doğumdan itibaren iki hafta geçmiş olması, kadının bunu açıkça talep etmesi ve sağlık raporuna göre işe başlamasına engel bir durumun bulunmaması gerekmektedir (MuSchG m.3/IV).

Erken doğum yapan kadınlar da Alman Annelik Koruma Kanunu kapsamında korunmaktadır. Erken doğumlarda kadınların doğumdan sonra 12

---

9 Bettina Graue, "Mutterschutz auch nach einer Fehlgeburt?," *beck-aktuell Heute im Recht*, September 24, 2024, https://rsw.beck.de/aktuell/daily/magazin/detail/standpunkt-njw-2024-39-mutterschutz-auch-nach-einer-fehlgeburt; Aligbe, "Mutterschutzfristen," 136.

10 Katharina Dahm, "MuSchG § 3 Schutzfristen vor und nach der Entbindung," in *BeckOK Arbeitsrecht*, ed. Christian Rolfs, Richard Giesen, Miriam Meßling and Peter Udsching (C.H. Beck'sche Verlagsbuchhandlung, 2025), Rn.19.

11 Dahm, "Schutzfristen," Rn.19.

hafta çalıştırılmasının yasak olduğu kanun kapsamında düzenlenmiştir (MuSchG m.3/II-1). Almanya'da erken doğum bebeğin doğum ağırlığının 2.500 gramdan az olması durumunda söz konusudur. Alman Federal İş Mahkemesi'ne göre, çocuğun doğum ağırlığı 2500 gramdan az ise bu, Annelik Koruma Kanunu anlamında erken doğumdur. Gebelik süresi önemli değildir[12]. Bebeğin ağırlığının 2.500 gramdan fazla olması, ancak henüz tam olarak gelişmemiş olması veya gebeliğin erken sonlanması nedeniyle çok daha fazla bakım gerektirmesi durumunda da erken doğumdan söz edilebilir[13].

Çoklu doğumlar, doğum süreci uzun bir zaman diliminde gerçekleşse bile, birden fazla çocuğun dünyaya getirildiği doğumlardır. Son çocuk rahimden ayrıldığında doğum tamamlanmış sayılır. Çocuklardan birinin rahimden ayrıldıktan sonra canlı olup olmaması da önemsizdir. Uzatılmış doğum sonrası koruma süreleri, erken ve çoklu doğumların önemli ölçüde daha kapsamlı bakım gerektirdiği ve bu nedenle anneyi daha büyük psikolojik ve fiziksel zorluklara maruz bıraktığı gerçeğini hesaba katmaktadır. Birden fazla çocuğun dünyaya geldiği çoğul gebeliklerde en ağır çocuğun kilosu belirleyici olmakla birlikte, koruma süresinin uzunluğu açısından bu tespitin bir önemi bulunmamaktadır. Bunun nedeni, çoklu doğumların meydana gelmesinde her durumda 12 haftalık bir koruma süresinin olmasıdır (MuSchG m.3/II-2)[14].

Ölü doğumlar da Alman Annelik Koruma Kanunu kapsamında "doğum" olarak kabul edilmektedir. Alman Medeni Hal Tüzüğü'ne göre, bebeğin rahimden ayrıldıktan sonra kalbi veya göbek bağının nabzı atmıyor ve doğal akciğer solunumu başlamamış ve ağırlığı 500 gr. veya daha altında olmasına rağmen gebeliğin 24. haftasına ulaşılmış olması ölü doğum olarak kabul edilir (PstV m.31/II). Alman Annelik Koruma Kanunu'nda düzenlenen analık koruma süreleri ölü doğumlar halinde de uygulanır[15].

Kürtaj doğum anlamına gelmese de Alman Annelik Koruma Kanunu kapsamında doğum sonrası koruma sürelerinin (MuSchG m.3/II) yürürlüğe

---

12 BAG, Urteil vom 12.03.1997 - 5 AZR 329/96 *NJW* (1997): 2472.

13 BAG (5. Senat), Urteil vom 12.03.1997 - 5 AZR 329/96 *BeckRS* (1997): 40779.

14 Patrick Aligbe, "Notwendigkeit eines gestaffelten Mutterschutzes bei Fehlgeburten," *ARP* 11 (2024): 345.

15 Stephan Weth, "MuSchG § 3 Schutzfristen vor und nach der Entbindung," in *Mutterschutzgesetz und Bundeselterngeld - und Elternzeitgesetz Kommentar*, ed. Wiebke Brose, Stephan Weth and Annette Volk, (C.H. Beck'sche Verlagsbuchhandlung, 2020), Rn.41; Dahm, "Schutzfristen," Rn.19.

girmesi açısından bir doğum olarak kabul edilebilir. Doğum sonrası koruma sürelerinden faydalanılabilmesi için rahimden alınacak ceninin en azından temel olarak bağımsız bir şekilde yaşayabilecek bir aşamaya (kısa bir süre için bile olsa) gelmiş olması (fetüsün ağırlığı 500 gramdan fazla olması veya fetüsün ağırlığının 500 gramdan az olduğu 12. haftadan sonra gebeliğin sonlandırılması) gereklidir[16]. Alman Federal İş Mahkemesi'ne göre gebelik, fetüsün rahimden ayrılmasına kadar sürer. Aynı durum ceninin ölmesinde de geçerlidir. Mahkeme kürtajı da ölü doğum olarak kabul etmektedir[17].

Almanya'da koruma süreleri taşıyıcı anneler için de geçerlidir. Taşıyıcı anne, rahmini bir başka kişiden alınan döllenmiş yumurta hücresine gebelik süresince sunan kadındır. Bu kişi rahmini, genetik anne olan başka bir kişi yerine çocuğu doğurmak üzere "ödünç vermiş" olur[18]. Ancak yumurtasını taşıyıcı anneye veren kişi koruma sürelerinden faydalanamayacaktır. Avrupa Adalet Divanı önüne gelen olayda kendisi hiç hamile kalmamış ancak taşıyıcı annelik sözleşmesi kapsamında çocuğunu bir taşıyıcı anneye taşıtmış olan anne, işverenine doğum izni için başvuruda bulunmuştur. Mahkeme'ye göre, doğumdan sonra çocuğu potansiyel olarak veya fiilen emzirse bile, biyolojik anneye doğum izni verilmemesi, 92/85/EEC sayılı Annelik Koruma Direktifi'nin 8. maddesini ihlal etmez[19]. Ayrıca koruma süreleri kendileri doğum yapmaması sebebiyle evlat edinen anneler için geçerli değildir. Evlat edinen annelerin yeni doğan bebekleriyle anne-çocuk ilişkisi kurmaları önemli olmakla birlikte, bunu yapmak için evlat edinen ebeveynler, ebeveyn izni alabilirler[20].

Belirtmek gerekir ki doğum öncesi koruma sürelerinden farklı olarak, bir kadın doğum sonrası koruma sürelerinde çalışmaya devam edebilecek durumda olsa bile çalışma isteği kabul edilmemektedir. Burada öngörülen çalışma yasağı, kadın doğumdan sonra çalışmaya devam etmek istese bile işveren tarafından dikkate alınmalıdır[21]. İstisna yalnızca koruma süresi içinde çocuğun ölümünde geçerlidir. Alman Annelik Koruma Kanunu m.3/IV'e göre işveren, kadın açıkça talep ederse ve tıbbi rapora göre bir sakınca yoksa doğumdan sonraki ilk iki haftanın sona ermesinden sonra çocuğunun ölümü

16 Dahm, "Schutzfristen," Rn.22; Aligbe, "Fehlgeburten," 345.
17 BAG, Urteil vom 12.12.2013 - 8 AZR 838/12 *NZA* (2014): 722.
18 Weth, "Entbindung," Rn.43.
19 EuGH, Urteil vom 18.03.2014 - C-167/12 *BeckRS* (2014): 80565.
20 Weth, "Entbindung," Rn.44.
21 Aligbe, "Mutterschutzfristen," 136.

durumunda kadın çalışanı istihdam edebilir. Kadın çalışan normalde kendisine uygulanacak sekiz veya on iki haftalık koruma sürelerinin sona ermesine kadar, gelecekte geçerli olmak üzere gönüllülük beyanını her zaman geri alabilir.

2. "Düşük"ün Değerlendirilmesiyle İlgili Sorunlar

Alman Medeni Hal Tüzüğü'ne göre düşük, gebeliğin 24. haftasına kadar olan süreçte ceninin rahimden ayrıldıktan sonra kalp veya göbek bağının nabzı atmaması veya akciğer solunumu gibi yaşam belirtilerinin olmaması ve fetüsün ağırlığının 500 gr'dan az olması durumunda meydana gelir (PStV m.31/II). Almanya'da düşüklerle ilgili olarak, medeni hukuk hükümlerinin Alman Annelik Koruma Kanunu'nun amaçlarını yerine getirmeye ne ölçüde uygun olduğu sorusu giderek daha fazla ortaya çıkmıştır. Buna karşın düşük durumunda, Alman Annelik Koruma Kanunu anlamında bir doğum söz konusu olmadığından, doğum sonrası koruma sürelerinin uygulanamayacağı yönünde görüşler de mevcuttur[22].

Alman literatüründeki bir kesimin görüşüne göre düşük, doğum sayılmadığından Alman Annelik Koruma Kanunu açısından doğumdan sonraki koruma süreleri artık geçerli olmayacaktır. Düşükten sonra (fiziksel) yenilenme ihtiyacı, koruma süresi gerektirmeyecek kadar azdır[23]. Almanya'da düşük durumunda ne doğum izni ne de Annelik Koruma Kanunu kapsamındaki yardımlar sağlanmaktaydı. Bu yardımlar yalnızca bir kadın gebeliğin 24. haftasından sonra çocuğunu kaybederse geçerliydi. Almanya'da düşüğe yönelik koruyucu düzenlemelerin yetersizliği ve kadınların koruma sürelerinden yararlanamaması sebebiyle bu kesim hakkında ancak Alman Annelik Koruma Kanunu'nun 16. maddesi uygulanmaktaydı. Alman Annelik Koruma Kanunu m.16'ya göre işveren, tıbbi rapora göre kendisinin veya çocuğunun sağlığının tehlikede olduğu anlaşılan hamile kadını çalıştıramaz (MuSchG m.16/I). Maddenin devamında işverenin, doğumdan sonraki ilk birkaç ayda sağlık raporuna göre tam çalışma yeteneğine sahip olmadığı belirlenen kadını, kapasitesinin üzerinde işlerde çalıştıramayacağı düzenlenmiştir (MuSchG m.16/II). Düşük yapan kadınlar, bu trajik olaydan kurtulmak için genellikle bir doktor raporuna ihtiyaç duymaktaydı. Aksi durumda kadın doğumdan hemen sonra işe dönmek zorunda kalıyordu. Çünkü

[22] Aligbe, "Fehlgeburten," 345.
[23] Weth, "Entbindung," Rn.41; Dahm, "Schutzfristen," Rn.20.

düşük ve buna bağlı olarak ortaya çıkabilecek fiziksel ve ruhsal stres hastalık olarak kabul ediliyordu[24].

Alman Sürekli Ücretlendirme Kanunu (EFZG) bağlamında kadının çalışma yetersizliği olduğu durumda talebi üzerine ücret ödemesine devam edilmektedir. Kanun'a göre bir işçi, kendi kusuru olmaksızın, hastalık nedeniyle iş göremez duruma düşerse, işveren tarafından, en çok altı haftalık iş göremezlik süresi boyunca ücretinin ödenmesine devam edilmektedir (EFZG m.1). Alman Federal Sosyal Mahkemesi de düşüğü hastalık kabul ederek düşükten sonra çalışma yetersizliği ve bunun sonuçları nedeniyle kişiye ücret ödenmesinin devamına karar vermiştir[25]. Literatürde düşük olayının analık koruma hukuku kapsamı dışında değerlendirilmesinin haklı olup olmadığının tartışmalı olduğu ancak mevcut durumun kadınları tam anlamıyla korumadığı, düşüğün doğum olarak kabul edilmesinin aynı zamanda işveren açısından da rahatlama sağlayacağı ifade edilmiştir[26]. Gerekçe olarak işverenin doğum sonrası analık izninde çalışma yasağı süresince çalışana ödemek zorunda olduğu ek ücretin sağlık sigorta şirketi tarafından kendisine tamamen geri ödeneceği belirtilmiştir[27].

3. Almanya'da Düşüğün Doğum Kavramına Dahil Edilerek Yeniden Yorumlanması Görüşü

Almanya'da doğumun mevcut tanımını "düşük" kavramından ayrı tutmayı zorunlu kılan bir neden olmadığı, düşüğün de doğum kapsamına dahil edilmesi görüşü savunulmuştur. Literatürde Alman Federal Anayasa Mahkemesi tarafından bile "bağlayıcı" kabul edilmeyen[28] eski yüksek

---

[24] Weth, "Entbindung," Rn.41; Redaktion beck-aktuell, "Mutterschutz greift künftig auch bei Fehlgeburten," *beck-aktuell Heute im Recht*, Januar 31, 2025, https://rsw.beck.de/aktuell/daily/meldung/detail/mutterschutz-fehlgeburten-bundestagsbeschluss.

[25] BSG, Urteil vom 17.04.1991 - 1/3 *NZA* (1991): 909.

[26] Aligbe, "Fehlgeburten," 346.

[27] Alman Annelik Koruma Kanunu m.20/I'e göre, kadına, mevcut iş ilişkisi süresince, doğum öncesi ve sonrası koruma süresi ile doğum günü için işvereni tarafından analık ödeneğine ek ödeme yapılır. Analık yardımına ek olarak, doğumdan önceki koruma süresinin başlangıcından önceki son üç takvim ayına ait, yasal kesintiler düşüldükten sonra, ortalama günlük ücrete 13 Euro fark ödenir. Ayrıca Alman Gider Tazminatı Kanunu (AAG) m.1/II-2'ye göre, çalışma yasağı durumunda Alman Annelik Koruma Kanunu m.18 gereği işveren tarafından ödenen annelik koruma ücreti, sağlık sigortası fonları tarafından işverenlere tam olarak geri ödenir.

[28] BVerfG (1. Kammer des Ersten Senats), Beschluss vom 21.08.2024 - 1 BvR 2106/22 *BeckRS* (2024): 25046.

mahkeme içtihatlarına yapılan atfın günümüzün değerlerini ve toplumsal koşullarını tam olarak yansıtmadığı gerekçesiyle eleştirilebileceği ifade edilmiştir[29]. Düşüklerde de annenin doğmamış çocuğuyla bağının yoğunlaşmış olabileceği yeterince dikkate alınmadığından, düşüklerde doğum sonrası koruma sürelerinin tanınmamasının uygun olmadığı düşünülmektedir. Dolayısıyla Alman Federal İş Mahkemesi'nin medeni hukuka yaptığı atıf eleştirilmiştir. Alman Medeni Hal Tüzüğü'nün (PStV) de bir kişinin ne zaman yaşamaya muktedir olduğu sorusuna ilişkin maddi hukuka etkisi olmayan usul normları içerdiği, bu nedenle ilgili tüzüğün amacının, Alman Annelik Koruma Kanunu hükümlerinden temelde farklı olduğu ifade edilmiştir[30].

Gebeliğin ilerlemesiyle birlikte çocukla daha güçlü bir bağ kurulması da olasıdır. Fiziksel değişimlerle birlikte beklenen çocuğa karşı psikolojik bağın arttığı inkar edilemez. Ayrıca belirtilmelidir ki gebeliğin 20. haftasından itibaren rahimdeki çocuğun gelişimi tamamlanmış olabilir ve ölmüş bir çocuğun doğurulması gerekebilir. Bu durumda kadın bunu bir "doğum süreci" olarak deneyimleyebilir. Stres durumları ve stres algısı da kişiden kişiye farklılık göstermektedir. 12 haftalık bir hamilelikten sonra, bir kadının fiziksel iyileşme ihtiyacı ve 12 haftadan sonra kesin olarak beklenen bir çocuğun kaybı da temelde iyileşme için zaman gerektiren psikolojik bir yüktür[31]. Gebelik kayıplarının sıklıkla gebeliğin 20. haftasından önce (çoğunlukla gebeliğin 12. haftasına kadar) meydana geldiği de bir gerçektir. Yasa koyucunun erken anneliğin farklı aşamalarının kesintisiz bir şekilde korunmasını sağlama isteği, Alman Annelik Koruma Kanunu'nda da belirtilmekte ve hamilelik sürecinin akışkan bir süreç olduğu Kanun kapsamında ortaya konmaktadır. Alman Annelik Koruma Kanunu (MuSchG) m.1/I'e göre, *"Bu Kanun, kadınların ve çocuklarının gebelik, doğum sonrası ve emzirme dönemlerinde işyerinde, mesleki eğitimde veya üniversitede sağlıklarını korur. Kanun, kadınların bu dönemde sağlıklarını veya çocuklarının sağlığını tehlikeye atmadan çalışma veya diğer faaliyetlerine devam etmelerine olanak tanır ve gebelik, doğum sonrası ve emzirme döneminde ayrımcılığın önüne geçer. Diğer iş sağlığı ve güvenliği kanunlarındaki hükümler saklı kalır.*".

Tamamen tıbbi bir perspektiften bakıldığında, doğum kavramı, yaşama kabiliyetine sahip olan fetüsten insana geçiş anlamında bir süreç olarak

---

29 Aligbe, "Fehlgeburten," 346.

30 Aligbe, "Fehlgeburten," 346.

31 Dahm, "Schutzfristen," Rn.21; Aligbe, "Fehlgeburten," 346.

görülebilir. Fetüsün rahimden ayrılmasına kadar geçen sürenin, Alman Annelik Koruma Kanunu kapsamında tam olarak yer alan bir "gebelik" olarak kabul edilmesi gerektiği ve bu konuda tüm koruyucu tedbirlerin (çalışma yasakları dahil) uygulanmaya devam ettiği tartışmasızdır. Çocuğun canlı doğması durumunda, gebelik süresince analık koruma kanunundaki koruyucu tedbirler uygulanır. Analık koruma hukuku anlamında gebelik, cenin rahimden ayrılıncaya kadar devam eder. Çocuğun bu aşamada ölmüş olması ya da kısa bir süre daha yaşayabilecek durumda olması önemli değildir. Kanun kapsamında kadının korunması kesintisiz bir geçişle karakterize edilmektedir. Gebelik sonrasında annenin iyileşmesi için emzirmeye ilişkin düzenlemeler (MuSchG m.7) ile birlikte doğum sonrası döneme ilişkin diğer koruyucu düzenlemeler geçerlidir[32]. Analık hukuku anlamında bir "doğum" mutlaka ceninin ana rahminden ayrılmasıyla gerçekleşmektedir. Bunun tıbbi anlamda bir doğum olup olmadığı, diğer bir ifadeyle doğum sırasında çocuğun canlı olarak rahimden ayrılmış olup olmadığı, analık koruma hukuku kapsamındaki sınıflandırma açısından önem taşımaz[33]. Hem hukuki hem de toplumsal bağlamda önemli olan nokta, kadın sağlığının korunmasına yeterli önemin verilmesidir. Analık korumasının gebelik evrelerini, fetüsün rahimden ayrılmasını ve emzirme dönemini de kapsayacak şekilde yorumlanması mümkündür. "Düşük" sonrasında da kadın için özel stresli durumlar yaşanmaktadır. Kadının gebeliğinin genel olarak 12 hafta beklendikten sonra ancak "güvenli" kabul edildiği ve psikolojik açıdan annenin doğmamış çocuğuyla bağının bu dönemden itibaren yoğunlaştığı kabul edilse bile, bu durum düşüklerin Alman Annelik Koruma Kanunu anlamında "doğum" olarak değerlendirilmesini engellememektedir[34]. Yasama organı, bunu dikkate alma konusunda bir ihtiyaç görürse, düzenlemeleri uyarlamakta serbesttir (örneğin, düşükler durumunda analık korumasını kademeli olarak düzenleyerek). Sonuç olarak görüşümüze göre de Alman Medeni Hal Tüzüğü'nde "düşük" ve "doğum" kavramlarına getirilen tanımlar Alman Annelik Koruma Kanunu'nun amacı ile örtüşmemektedir. Bu sebeple "düşük" yapan kadınların yaşadıkları bu sürecin olumsuz etkisinin hafifletilmesi için düşükler de analık koruma hukuku bağlamında doğum olarak kabul edilmelidir.

---

32 Aligbe, "Fehlgeburten," 346.
33 Aligbe, "Fehlgeburten," 346.
34 Aligbe, "Fehlgeburten," 347.

4. İşten Çıkarılmaya Karşı Koruma

İşçinin hamilelik sebebiyle iş sözleşmesinin feshedilmesine karşı korumanın söz konusu olabilmesi için fesih bildiriminde bulunulmadan önce hamileliğin mevcut olması gereklidir. Sonradan oluşan bir gebelik işten çıkarılmaya karşı özel bir korumayı gerektirmez[35]. Alman Federal İş Mahkemesi'ne göre, doğal gebelikte doğum süresi, hekim tarafından belirlenen tahmini doğum tarihinden itibaren 280 gün geriye doğru hesaplanarak belirlenir. İşten çıkarma yasağının yürürlüğe gireceği tarihin belirlenmesi, somut olayda gebeliğin fiili -bilimsel- başlangıcının belirlenmesi değil, prognostik unsurlar içeren bir hesaplama yönteminin uygulanmasıdır. Bu durumda, gebe işçilerin güvenliğinin ve korunmasının kapsamlı bir şekilde sağlanması için gebeliğin meydana geldiği mümkün olan en erken zaman noktasının dikkate alınması gerekir[36]. Tüp bebek yapılması konusunda Avrupa Adalet Divanı'na göre, 92/85/EEC sayılı Konsey Direktifinde yer alan hamile işçilerin işten çıkarılması yasağı, işten çıkarılma anında yumurtaları eşinin spermiyle döllenmiş olan, dolayısıyla tüp bebek yöntemiyle döllenmiş yumurtaların var olduğu ancak henüz rahme yerleştirilmediği takdirde tüp bebek tedavisi gören işçiyi kapsamayacak şekilde yorumlanmalıdır[37].

Alman Annelik Koruma Kanunu'nda işten çıkarılmaya karşı koruma canlı doğum, ölü doğum ve düşüklerde söz konusudur. Kanun m.17/I'e göre, bir kadının hamileliği sırasında, gebeliğin 12. haftasından sonraki düşükten dört ay sonrasına kadar ve doğumdan sonraki koruma süresinin sonuna kadar (en azından doğumdan sonraki dört aya kadar) işten çıkarılmasına izin verilmemektedir. Diğer deyişle düşük durumunda işten çıkarılmaya karşı koruma, doğmamış çocuğun anne karnından ayrılmasından itibaren dört ay boyunca geçerli olacaktır. Düzenleme işten çıkarılmaya karşı korunma açısından, "düşük" ile "doğum" arasında açık bir ayrım yapmaktadır[38]. Madde gerekçesinde gebeliğin genellikle on ikinci haftadan itibaren "güvenli" olarak sınıflandırıldığı bu noktadan itibaren düşüklerin, ölü doğumlarınkine benzer bir yüke neden olduğu ifade edilmiştir. Burada korumayı sağlamak amacıyla, düşükten itibaren dört ay süresince fesih yasağı uygulanır. Alman

---

35 Monika Schlachter, "MuSchG § 17 Kündigungsverbot," in *Erfurter Kommentar zum Arbeitsrecht*, ed. Rudi Müller-Glöge, Ulrich Preis, Inken Gallner and Ingrid Schmidt (C.H. Beck'sche Verlagsbuchhandlung, 2025), Rn.3.

36 BAG Urteil vom 24.11.2022 - 2 AZR 11/22 *NZA* (2023): 291.

37 EuGH, Urteil vom 26.2.2008 - C-506/06 *NZA* (2008): 345.

38 Aligbe, "Fehlgeburten," 347.

literatüründe bir görüşe göre gebeliğin kürtajla sonlandırılması, m.17 kapsamında düşük olarak nitelendirilemez. Gebelik sırasında işten çıkarılmaya karşı koruma geriye dönük olarak ortadan kalkmaz, ancak kürtajla birlikte sona erer[39]. Buna karşın kürtaj durumunda da feshe karşı koruma sürelerinin uygulanması gerektiği literatür ve mahkeme kararlarında ifade edilmiştir[40]. Alman Federal İş Mahkemesi'nin kürtaj ile ilgili değerlendirmesi dikkat çekicidir. Mahkeme'ye göre, Alman literatürünün ezici çoğunluğu kürtajı Alman Annelik Koruma Kanunu anlamında doğum olarak nitelememektedir. Ancak literatür tarafından her kürtajın fetüsü öldürmeyi amaçlamadığı ve amaçlamaması gerektiği yeterince dikkate alınmamaktadır. Günlük dilde kürtaj "sağlam bir gebeliği sonlandırmak için yapılan jinekolojik müdahale", "jinekolojik önlemlerle yapay olarak düşük başlatma" anlamında kullanılmaktadır. Tıbbi terimlerle kürtaj, "embriyo veya fetüsün rahim dışı yaşayabilirliğe ulaşmasından önce gebeliğin kasıtlı olarak sonlandırılması" veya "gebeliğin yapay olarak sonlandırılması" olarak da tanımlanmaktadır. Dolayısıyla "kürtaj" Alman Annelik Koruma Kanunu dahilinde bir doğum varsayımını engellemez. Bu, gebeliğin, fetüsün yaşama yeteneğine kasıtlı olarak zarar vermeden, beklenen doğum tarihinden önce suni olarak sonlandırıldığı her durumda geçerlidir. "Kürtaj", yani gebeliğin erken sonlandırılması olgusu, Kanun kapsamında doğum unsurunun oluşması için yeterlidir[41].

Almanya'da düşük durumunda feshe karşı koruyucu hükümler getirilirken, düşük yapan kadınların koruma sürelerinden faydalanamaması eleştirilmiştir. Buna göre, düşük konusunun yasa koyucu tarafından tamamen bilinmez olmadığı gerçeği, analık koruma hukukunda yer alan işten çıkarma yasağının, düşüklerin gebeliğin 12. haftasından sonra meydana gelmesi koşuluyla düşükler için de açıkça geçerli olması gerçeğinden de anlaşılmaktadır. Bu durumda kadının dört ay geçmedikçe işten çıkarılmasına ilişkin genel bir yasak vardır. Kanun koyucu bu nedenle düşüklerde de analık korumasına ihtiyaç olduğunun bilincindedir. Dolayısıyla "doğum" kavramına salt tıbbi bir bakış açısı veya tanımı getirmek Alman Annelik Koruma Kanunu'nun amacına uygun görünmemektedir[42].

---

39 Schlachter, "Kündigungsverbot," Rn.4. Hamburg Eyalet İş Mahkemesi'ne göre, gebelik doğumla sona ermezse işten çıkarılmaya karşı koruma da sona erer. LAG Hamburg, Urteil vom 26. 11. 2003 - 4 Sa 62/04 *NZA-RR* (2005): 72.

40 Schlachter, "Kündigungsverbot," Rn.5.

41 BAG, Urteil vom 15. 12. 2005 - 2 AZR 462/04 *NZA* (2006): 995-96

42 Aligbe, "Fehlgeburten," 347.

5. Almanya'da Düşük Yapan Kadınlar Hakkında Getirilen Yeni Düzenleme

Alman Federal Konseyi, 5 Temmuz 2024'te düşük konusunu ele almıştır. Yapılan görüşmelerde Alman Annelik Koruma Kanunu kapsamındaki koruma sürelerinin düşüklerde de uygulamaya konması, etkilenenlerin bireysel durumlarına ve ihtiyaçlarına adaletli yaklaşabilmek için bunun bir hak olması istenmiştir. Ayrıca 2024'ün Ağustos ayında dört kadın düşük yaptıktan sonra annelik korumasıyla ilgili anayasal şikayette bulunmuştur. Alman Federal Anayasa Mahkemesi başvuranların ihtisas mahkemeleri önünde iddialarını ileri sürmemeleri nedeniyle şikâyeti karara bağlamamış ve başvuruyu reddetmiştir[43].

Düşüklerde getirilecek yeni düzenlemede Alman Federal Anayasa Mahkemesi'nin vermiş olduğu karar (red yönünde olsa da kararın gerekçesi) oldukça önemlidir. Alman Annelik Koruma Kanunu m.3/II-IV kadınların doğum yaptıktan sonra hangi koruma sürelerinde çalıştırılamayacaklarını düzenlemektedir. Bu koruma süreleri içerisinde, yasal sağlık sigortası kapsamında olan kadınlar, sağlık sigorta fonlarından analık ödeneği alma ve işverenlerinden analık ödeneği desteği alma hakkına sahiptirler. "Doğum" terimini yorumlamak için, Alman Federal İş Mahkemesi içtihatları şimdiye kadar Alman Medeni Durum Tüzüğü hükümlerine atıfta bulunmuştur. Medeni hukuk anlamında düşük meydana geldiği hallerde "doğum" reddedilmiştir. Ancak 24. gebelik haftasından sonra veya 500 gramdan fazla ağırlıkla bir çocuğun canlı veya ölü doğması "doğum" olarak kabul edilmektedir.

Başvuruda bulunan dört kişi, gebelikleri 12. haftadan sonra ancak 24. haftadan önce düşükle sonuçlanan işçi veya memur kadınlardır. Daha sonra kendilerine iş göremezlik belgesi verilmiş ve çalışmamışlardır. Başvurucular, 500 gramdan az ağırlıkta bir çocuğa sahipken 12. ila 24. gebelik haftası arasında düşük yapan kadınların analık koruma hükümlerinden muaf tutulmasının Anayasa ile bağdaşmadığını ileri sürmüşlerdir. Ancak Anayasa Mahkemesi şikayeti kabul etmemiştir.

Şikayetin red gerekçesi esastan ziyade usul yönüyledir. Mahkeme'ye göre, bir norma karşı anayasa şikayeti, kanunun yürürlüğe girmesinden itibaren bir yıl içinde yapılabilir. Şikayet konusu edilen düzenleme 23 Mayıs 2017 tarihinde yayımlanmıştır. Ancak Mahkeme'ye yapılan anayasaya

[43] BVerfG (1. Kammer des Ersten Senats), Beschluss vom 21.08.2024 - 1 BvR 2106/22 *BeckRS* (2024): 25046.

aykırılık başvurusu 4 Kasım 2022 olduğundan şikayete yönelik süre dolmuştur. Ayrıca kararda başvuranların bir hukuk kuralının Anayasa'ya aykırılığı hakkında şikâyette bulunmadan önce, temel hak ihlali iddiası konusundaki tüm kanun yollarının tüketilmesi gerektiği belirtilmiştir. Kararın devamında istisnai haller dışında Alman Federal Anayasa Mahkemesi'nin belirsiz olgusal ve hukuki bir temele dayanarak karar vermesini önlemek için ihtisas mahkemesince yapılacak bir açıklamanın gerekli olduğu, itiraz edilen hükümlerin yorumlanması gereken hukuki kavramlar içerdiği ve yorumlanması gerektiği, şikayetçilerin itiraz edilen hükümlerden fiilen ve yasal olarak ne ölçüde olumsuz etkileneceğinin belirlenmesi gerektiği ifade edilmiştir. Yapılan başvuru, başvuranların uzmanlaşmış bir mahkemeden yasal koruma talep etmemeleri, en azından (yasal sağlık sigortası sisteminde oldukları ölçüde) sağlık sigortası kapsamında analık ödeneği talebinde bulunmamaları ve işverenlerine karşı analık ödeneğine yönelik destek talebinde bulunmamaları sebebiyle reddedilmiştir. Mahkeme kendisine yapılan başvuruyu reddetse de getirmiş olduğu bazı yorumlar dikkate değerdir.

Mahkeme medeni hukuk ile analık koruma hukukunun farklı amaçlarının göz önünde bulundurulması gerektiğini belirterek, analık koruma hukukunun kadın ve çocuğun çıkarları dikkate alınarak yorumlandığında, düşüğün de doğum olarak varsayılmasının göz ardı edilemeyeceğini dile getirmiştir. Mahkeme yasama organının Alman Annelik Koruma Kanunu kapsamında düşükler halinde işten çıkarma yasağını getirdiğini, Alman Federal İş Mahkemesi'nin de "doğum" teriminin yorumlanmasına ilişkin son dönemdeki kararlarında Alman Medeni Hal Tüzüğü'ne yapılan atfın Alman Annelik Koruma Kanunu'nun amacına uygun olmadığını düşündüğünü açıkça belirttiğini ifade etmiştir. Ayrıca Mahkeme'ye göre, Alman Federal İş Mahkemesi'nin "doğum" terimine ilişkin yorumu da bağlayıcı değildir. Alman Federal İş Mahkemesi'nin "doğum" konusunu görüşürken atıfta bulunduğu Alman Medeni Hal Tüzüğü, aile ve isim hukuku kapsamında doğum, evlenme, medeni birliktelik kurulması ve ölümlerin tesciline ilişkin medeni hal hukukuna karşılık gelen hükümlerin uygulanmasını sağlama amacını taşımaktadır. Kanun, bir kişinin yaşamaya ne zaman muktedir olduğu sorusu üzerinde maddi hukuki etkileri olmayan usul prosedürleri içermektedir. Dolayısıyla Alman Medeni Hal Tüzüğü'nün amacı, doğumdan sonra özellikle bakıma ve korumaya muhtaç olan kadınların kesintisiz korunmasını ve yeni doğan çocukla teması yoğunlaştırmayı amaçlayan Alman Annelik Koruma Kanunu'nun hükümlerinden temelde farklıdır. Bu farklı amaçlar göz önünde

bulundurulduğunda, mahkemelerin, analık koruma hukuku hükümlerini yorumlarken ve ilgili çıkarları dikkate alırken, düşük halinde de "doğum"un olduğunu varsayabilecekleri göz ardı edilmemelidir.

Tıbbi açıdan düşük, gebeliğin 24. haftasına kadar olan sürede erken sonlanması olduğundan Almanya'da düşük yapan kadınlar, genellikle doktorlarının kendilerine rapor vermesine güvenmek zorunda kalmaktaydı[44]. Şimdiye kadar düşük durumunda ne bir analık koruma süresi ne de Alman Annelik Koruma Kanunu kapsamında bir yardım öngörülmüştür. Kanun kapsamında yardımlar yalnızca kadının hamileliğinin 24. haftasından sonra çocuğunu kaybetmesi durumunda geçerliydi. Şimdiye kadar başka bir düzenleme olmadığı için düşükten etkilenenlerin, zamana ihtiyaçları varsa doktorlarından rapor almaları gerekiyordu[45]. Bu temel sorun nihayetinde Almanya'da yasama organı tarafından ele alınmıştır. CDU/CSU parlamento grubu, hem "doğum" terimini yasal bir tanıma tabi tutan hem de düşükler durumunda kademeli bir doğum izni süresi öngören "Alman Annelik Koruma Düzenleme Kanunu" başlıklı bir yasa tasarısı taslağı sundu. Bu yasa tasarısı 30 Ocak 2025 tarihinde Alman Federal Meclisi'nden geçmiş ve 14 Şubat 2025 tarihinde Alman Federal Konseyi'nin onayını almıştır. Alman Annelik Koruma Düzenleme Kanunu (MuSchAnpG), 24 Şubat 2025 tarihinde Alman Federal Resmi Gazetesi'nde yayımlanmış ve yönetmelikleriyle birlikte 1 Haziran 2025 tarihinde yürürlüğe girmiştir[46].

Almanya Aile Bakanlığı, Fraunhofer Uygulamalı Bilişim Teknolojileri Enstitüsü'nün (FIT) araştırmasına atıfta bulunarak, Almanya'da her yıl yaklaşık 90 bin düşük yaşandığını belirtmiştir. Bakanlığın açıklamasına göre, gebeliğin 13. ve 24. haftaları arasında yaklaşık 6.000 düşük meydana gelmektedir. Düşüklerin büyük çoğunluğu, (84 bini) gebeliğin 12. haftasına kadar olan dönemde gerçekleşmektedir. Bu durumda analık korumasından yararlanma hakkı söz konusu değildir. Kanunla bu durumun değişmesi beklenmektedir[47]. Getirilecek değişiklikler Alman politikacılarından da tam

---

44 Redaktion beck-aktuell, "Mutterschutz."

45 "Mutterschutz bei Fehlgeburten ab Juni 2025: Konkretisierung des GKV-Spitzenverbands," Die Techniker Firmenkunden, accessed September 20, 2025, https://www.tk.de/firmenkunden/service/fachthemen/versicherung-fachthema/mutterschutz-bei-fehlgeburten-2191170.

46 Aligbe, "Mutterschutzfristen," 136.

47 Redaktion beck-aktuell, "Mutterschutz."

destek bulmuştur[48]. Hristiyan Demokrat Birlik (CDU/CSU) Parlamento Grubu Aile Politikaları Sözcüsü Silvia Breher "Gebeliğin 24. haftasından önce düşük yapan kadınlar daha önce aktif olarak hastalık izni almak zorundaydı. Gebeliğin 13. haftasından itibaren planlanan doğum korumasının kademeli hale getirilmesi, kadınların bu durumda yaşadıkları fiziksel ve ruhsal stresi daha iyi ele alacak ve böylesine zor bir yaşam sürecinde kadınlara hedefli destek sağlayacaktır." "Düşükten sonra kademeli doğum koruması ve yasa tasarısının partiler arası onayıyla kadın politikasında önemli bir dönüm noktasına ulaştık. Gelecekte, düşükten sonra 13. gebelik haftasından itibaren doğum koruması geçerli olacak. Bu, düşükten sonra 13. gebelik haftasından itibaren uygulanan Annelik Koruma Kanunu kapsamındaki işten çıkarma yasağına dayanmaktadır. Düşük yapan bir kadın artık hastalık raporu almak zorunda değil. Bu zor kayıpla başa çıkması için ona güvenli bir alan verilecek.". Aile Komitesi üyesi ve SPD parlamento grubunun çocuk temsilcisi Sarah Lahrkamp, "Düşüklerden sonra annelik koruması bu yasama döneminde gerçek olacak. Kadınlar artık duygusal ve fiziksel olarak stresli bir durumda hastalık izni istemek zorunda kalmayacak, ancak nihayet acilen ihtiyaç duyulan iyileşme süresine yasal olarak hak kazanacaklar. Parlamentonun merkezinden gelen bu ortak girişim, kadın hakları için iyi bir gün ve demokratik kültürümüz için güçlü bir işaret - parti sınırlarının ötesinde iyi bir şeyin başarılabileceğinin göstergesi.". B90/Yeşiller Aile ve Eğitim Komitesi üyesi Franziska Krumwiede-Steiner ise, "Birçok kadın için düşük, dünyalarını altüst ediyor. Parti sınırlarını aşan kadınlar olarak, düşüklerden sonra kademeli doğum korumasını benimsemek için güçlerimizi birleştirmemiz bir başarıdır. Yeşil Parti olarak, Annelik Koruma Kanunu'ndaki boşluğu kapatmamız ve bu konudaki tabuyu kaldırmamız bizim için özellikle önemlidir. Almanya'daki her üç kadından biri düşükten etkileniyor ve her düşük benzersizdir. Artık kadınlar, doğum koruma yardımlarıyla fiziksel ve ruhsal olarak iyileşmek, hastalık izni almak veya çalışmaya devam etmek isteyip istemediklerine kendileri karar verebilirler." ifadesinde bulunmuştur. Aile Bakanı Lisa Paus (Yeşiller), yeni düzenlemenin kadınların kendi kaderini tayin etme hakkını güçlendirdiğini vurgulamıştır.

Almanya'da mevcut hukuki duruma (de lege lata) göre doğum kavramı genellikle Alman Medeni Hal Tüzüğü m.31 anlamında canlı doğum veya ölü doğumu kapsasa da, hakim olan hukuki görüşe göre düşük, doğum olarak kabul edilmiyordu. Ancak Alman Annelik Koruma Düzenleme Kanunu, canlı

[48] Tobias Koch, "Wir haben einen frauenpolitischen Meilenstein erreicht," *CDU.CSU Pressemitteilung*, Januar 29, 2025, https://www.cducsu.de/presse/pressemitteilungen/wir-haben-einen-frauenpolitischen-meilenstein-erreicht.

doğum ve ölü doğum durumunda doğumun gerçekleştiğini ve ayrıca düşük durumunda doğuma ilişkin düzenlemelerin, Alman Annelik Koruma Kanunu veya diğer yasalarda aksi öngörülmediği takdirde, gebeliğin 13. haftasından (adetten sonraki 15. gebelik haftası) itibaren geçerli olduğunu açıklığa kavuşturmaktadır[49].

1 Haziran 2025'te yürürlüğe giren Alman Annelik Koruma Düzenleme Kanunu'nda düşükler durumunda kademeli koruma süreleri düzenlenmiştir. Yani gebelik ilerledikçe, düşük durumunda doğum izni süresi de uzamaktadır. Ayrıca yeni düzenleme ile Alman Annelik Koruma Kanunu'nun 2. maddesine 6. fıkra eklenmiştir. Buna göre doğum, canlı doğum veya ölü doğumdur. Doğumla ilgili hükümler, bu veya başka bir kanunda aksi öngörülmediği takdirde, gebeliğin 13. haftasından itibaren düşük durumunda da uygulanır. Alman Annelik Koruma Düzenleme Kanunu m.1/III hükmü uyarınca Alman Annelik Koruma Kanunu m.3'e eklenen 5. fıkra ile düşük durumunda 13. haftadan itibaren iki hafta, 17. haftadan itibaren ise altı hafta doğum izni verilecektir. Düşük, gebeliğin 20. haftasından sonra, yani gebeliğin oldukça ileri bir aşamasında gerçekleşirse, kadınlara bundan sonra sekiz hafta süreyle işe ara verme hakkı tanınacaktır. Ayrıca analık yardımı hakkının 13. haftadan itibaren gerçekleşen düşüklere de tanınması öngörülmektedir. Hamileliğin 13. haftasından itibaren doğum izninin başlatılması, bir kadının hamileliğinin psikolojik açıdan genellikle "güvenli" kabul edildiği ve annenin doğmamış çocuğuyla bağının bu dönemden itibaren özellikle yoğun olduğu gerçeğini de hesaba katmaktadır[50]. Alman Annelik Koruma Kanunu kapsamındaki çalışma yasağı, kadın açıkça çalışma isteğini beyan etmediği sürece geçerlidir (MuSchAnpG m.1/II-B). Bu, kadının kendi kaderini tayin hakkını korumak ve eğer isterse işgücüne katılmasını sağlamak içindir. İşveren (başlangıçta) düşükten habersizse, kadının işe fiilen dönmesi yeterlidir[51]. Kadının kendi kaderini tayin hakkı gereği düşükten sonra işe daha erken dönmek (ölü doğumlarda olduğu gibi), onların başta psikolojik açıdan olmak üzere daha çabuk iyileşmesine de katkıda bulunabilir. Bu kişiden kişiye farklılık gösteren bir durumdur[52].

Yeni düzenleme, serbest meslek sahibi olan kadınları da kapsamaktadır. Parlamentoda öneriyi hazırlayan Birlik Parlamento Grubu'ndan alınan bilgiye göre, bu durum tüm serbest meslek sahibi kadınların yüzde 75 ila 80'ini

49 Aligbe, "Mutterschutzfristen," 136.
50 Aligbe, "Mutterschutzfristen," 136.
51 Aligbe, "Mutterschutzfristen," 136.
52 Dahm, "Schutzfristen," Rn.21.

etkilemektedir. Bundan sonra kadın asker ve memurlar da hamileliğin 13. haftasından itibaren düşük yapmaları halinde analık korumasından yararlanabilecektir. Ancak, özel sigortalı olup serbest meslek sahibi olanlar bu uygulamadan kapsam dışı bırakılmıştır. Kanun kapsamında düşük yapmış olmasına rağmen 13. haftadan itibaren çalışmayı açıkça kabul eden ve yeni doğum izni süresinden yararlanmak istemeyen bir kadın, çalışmaya başlayabilir[53].

Akla gelen sorulardan biri kadının işverene düşük veya genel olarak gebeliğin erken sonlandırılması hakkında bilgi vermekle yükümlü olup olmadığıdır. Alman Annelik Koruma Kanunu, bu konuda açık bir yükümlülük içermemektedir. Hamile bir kadın Alman Annelik Koruma Kanunu m.15/I uyarınca işverene hamileliğini bildirmesi gereklidir. Bununla birlikte işverenin ayrıca hamileliğin sonlandırılması hakkında bilgi edinme konusunda bir menfaati olduğu kabul edilmelidir. Bunun nedeni, işverenin bir gebelik gerçekten mevcutsa koruyucu önlemlerin somut uygulamasını başlatmak zorunda olmasıdır. Hamileliğin bildirilmesi üzerine talep edilen koruyucu haklar artık hamilelik mevcut olmadığında ortadan kalkacaktır. İşveren tarafından alınması gereken teknik ve örgütsel koruyucu önlemler bir maliyet faktörü oluşturmakta ve işyerindeki süreçleri etkilemektedir. Bu bağlamda, iş sözleşmesi kapsamındaki yan yükümlülükler gereği kadının hamileliğinin erken sonlandırılması konusunda da işvereni bilgilendirme yükümlülüğü vardır[54]. Alman Federal İş Mahkemesi'ne göre de hamileliğini işverene bildiren bir çalışan, hamileliğinin erken sona ermesi (örneğin düşük nedeniyle) halinde de işvereni derhal bilgilendirmekle yükümlüdür[55].

II. MEVZUATIMIZDA ANNELİĞİ KORUYUCU DÜZENLEMELERE BAKIŞ VE DÜŞÜK OLGUSU

Kadın çalışanlar hamilelik ve annelik dönemlerinde iş görme edimini kusursuz olarak yerine getiremediklerinden diğer işçilere göre daha özel

---

[53] Yeşiller Partisi özel sağlık sigortası olan serbest meslek sahibi kadınlara da düşükten sonra iyileşmeleri için yeterli zaman tanınması gerektiği önerisinde bulunmuştur. Öneriye göre yeni getirilecek düzenleme kadınlar için daha kapsamlı bir parlamento istişare süreci aracılığıyla derhal uygulanabilir ve pratik bir çözüm getirilebilir. Bkz. Redaktion beck-aktuell, "Mutterschutz."

[54] Aligbe, "Mutterschutzfristen," 136.

[55] BAG, Urteil vom 18.01.2000 - 9 AZR 932/98 *BeckRS* (2000): 30090844.

olarak korunmaları gereklidir[56]. Anayasa (AY) annelik koruma sürelerinin ana dayanağını oluşturmaktadır. AY m.50'ye göre, *"Kimse, yaşına, cinsiyetine ve gücüne uymayan işlerde çalıştırılamaz. Küçükler ve kadınlar ile bedeni ve ruhi yetersizliği olanlar çalışma şartları bakımından özel olarak korunurlar."*. İş mevzuatımızda hamilelik ve annelik dönemlerinde kadınlara yönelik koruyucu düzenlemeler bulunmaktadır[57]. İş Kanunu (İK) m.74'te annelik halinde doğum ve süt izinlerine yönelik düzenlemeler getirilmiştir. İK m.74/son *"Bu madde hükümleri iş sözleşmesi ile çalışan ve bu Kanunun kapsamında olan veya olmayan her türlü işçi için uygulanır."* hükmü ile düzenlemenin uygulama kapsamı genişletilmiştir. İş Kanunu, Deniz İş Kanunu, Basın İş Kanunu ya da Türk Borçlar Kanunu kapsamında çalışan tüm kadın işçiler düzenlemeden faydalanabilecektir. *"74 üncü maddesindeki hükme aykırı olarak doğumdan önceki ve sonraki sürelerde gebe veya doğum yapmış kadınları çalıştıran veya ücretsiz izin vermeyen"* işverenlere idari para cezası verilecektir (İK m.104).

İK m.74'e göre, *"Kadın işçilerin doğumdan önce sekiz ve doğumdan sonra onaltı hafta olmak üzere toplam yirmidört haftalık süre için çalıştırılmamaları esastır. Çoğul gebelik halinde doğumdan önce çalıştırılmayacak sekiz haftalık süreye iki hafta süre eklenir. Ancak, sağlık durumu uygun olduğu takdirde, doktorun onayı ile kadın işçi isterse doğumdan önceki iki haftaya kadar işyerinde çalışabilir. Bu durumda, kadın işçinin çalıştığı süreler doğum sonrası sürelere eklenir. Kadın işçinin erken doğum yapması halinde ise doğumdan önce kullanamadığı çalıştırılmayacak süreler, doğum sonrası sürelere eklenmek suretiyle kullandırılır. Doğumda veya doğum sonrasında annenin ölümü hâlinde, doğum sonrası*

---

[56] Köseoğlu, "Analık," 103.

[57] Diğer koruyucu hükümlerden kadınların gece postalarında çalışmasına yönelik düzenlemeler için bkz. 4857 sayılı İK m.73/II, Kadın İşçilerin Gece Postalarında Çalıştırılma Koşulları Hakkında Yönetmelik m.5, 9; annelik halinde tehlikeli işlerde çalıştırılma yasağına yönelik düzenlemeler için bkz. 6331 sayılı İSGK m.30, Gebe veya Emziren Kadınların Çalıştırılma Şartlarıyla Emzirme Odaları ve Çocuk Bakım Yurtlarına Dair Yönetmelik m.6-7; çocuğu olan kadın işçilerin korunmasına yönelik işverenin yurt ve oda açma yükümlülüğüne yönelik düzenleme için bkz. Gebe veya Emziren Kadınların Çalıştırılma Şartlarıyla Emzirme Odaları ve Çocuk Bakım Yurtlarına Dair Yönetmelik m.13; doğumdan sonra ebeveynlerden birinin kısmi süreli iş sözleşmesine geçiş hakkına yönelik düzenleme için bkz. 4857 sayılı İK m.13/V-VI, Analık İzni veya Ücretsiz İzin Sonrası Yapılacak Kısmi Süreli Çalışmalar Hakkında Yönetmelik.

kullanılamayan süreler babaya kullandırılır. Üç yaşını doldurmamış çocuğu evlat edinen eşlerden birine veya evlat edinene çocuğun aileye fiilen teslim edildiği tarihten itibaren sekiz hafta analık hâli izni kullandırılır. Bir veya daha fazla çocuğa eşiyle birlikte veya münferit olarak koruyucu aile olan işçiye, çocuğun teslim edildiği tarihten sonra isteği üzerine on gün ücretsiz izin verilir.

Birinci fıkra uyarınca kullanılan doğum sonrası analık hâli izninin bitiminden itibaren çocuğunun bakımı ve yetiştirilmesi amacıyla ve çocuğun hayatta olması kaydıyla kadın işçi ile üç yaşını doldurmamış çocuğu evlat edinen kadın veya erkek işçilere istekleri hâlinde birinci doğumda altmış gün, ikinci doğumda yüz yirmi gün, sonraki doğumlarda ise yüz seksen gün süreyle haftalık çalışma süresinin yarısı kadar ücretsiz izin verilir. Çoğul doğum hâlinde bu sürelere otuzar gün eklenir. Çocuğun engelli doğması hâlinde bu süre üç yüz altmış gün olarak uygulanır. Bu fıkra hükümlerinden yararlanılan süre içerisinde süt iznine ilişkin hükümler uygulanmaz.

Yukarıda öngörülen süreler işçinin sağlık durumuna ve işin özelliğine göre doğumdan önce ve sonra gerekirse artırılabilir. Bu süreler hekim raporu ile belirtilir.

Hamilelik süresince kadın işçiye periyodik kontroller için ücretli izin verilir.

Hekim raporu ile gerekli görüldüğü takdirde, hamile kadın işçi sağlığına uygun daha hafif işlerde çalıştırılır. Bu halde işçinin ücretinde bir indirim yapılmaz.

İsteği halinde kadın işçiye, yirmidört haftalık sürenin tamamlanmasından veya çoğul gebelik halinde yirmialtı haftalık süreden sonra altı aya kadar ücretsiz izin verilir. Bu izin, üç yaşını doldurmamış çocuğu evlat edinme hâlinde eşlerden birine veya evlat edinene verilir. Bu süre, yıllık ücretli izin hakkının hesabında dikkate alınmaz.

Kadın işçilere bir yaşından küçük çocuklarını emzirmeleri için günde toplam birbuçuk saat süt izni verilir. Bu sürenin hangi saatler arasında ve kaça bölünerek kulllanılacağını işçi kendisi belirler. Bu süre günlük çalışma süresinden sayılır.".

Ayrıca işveren hamile bir işçiye farklı muamelede bulunması ayrımcılık oluşturmaktadır. İK m.5/III'e göre, *"İşveren, biyolojik veya işin niteliğine ilişkin sebepler zorunlu kılmadıkça, bir işçiye, iş sözleşmesinin yapılmasında,*

şartlarının oluşturulmasında, uygulanmasında ve sona ermesinde, cinsiyet veya gebelik nedeniyle doğrudan veya dolaylı farklı işlem yapamaz.".

Kadın çalışanlar hamilelik veya anneliği sebebiyle yapılacak feshe karşı da korunmuştur. İK m.18/III-d'ye göre bir işçinin hamileliği sebebiyle sözleşmesi feshedilirse yapılan fesih geçersizdir. Yine İK m.25/I-b bendine göre, *"...işçinin hastalık, kaza, doğum ve gebelik gibi hallerde işveren için iş sözleşmesini bildirimsiz fesih hakkı; belirtilen hallerin işçinin işyerindeki çalışma süresine göre 17 nci maddedeki bildirim sürelerini altı hafta aşmasından sonra doğar. Doğum ve gebelik hallerinde bu süre 74 üncü maddedeki sürenin bitiminde başlar. Ancak işçinin iş sözleşmesinin askıda kalması nedeniyle işine gidemediği süreler için ücret işlemez."* düzenlemesi mevcuttur.

Söz konusu düzenlemelerde "düşük" olgusuna hiçbir şekilde yer verilmediği görülmektedir. Düşük yapan bir kadın çalışan koruma sürelerinden ve feshe karşı korumadan yoksun bırakılmaktadır.

A. Ülkemiz Hukuku Açısından Doğum Kavramı ve Düşük Yapan Kadın Çalışanların Korunması Açısından Mevcut Düzenlemeler

Türk Medeni Kanunu m.28/I'de kişiliğin çocuğun sağ olarak tamamıyla doğduğu anda başladığı ve ölümle sona erdiği düzenlenmiştir. Kişiliğin başlaması için iki koşulun varlığı gereklidir. Bunlar doğumun tamamlanması ve çocuğun sağ doğmasıdır[58]. Buna karşın doğum, ölü doğum, erken doğum, düşük kavramları ile ilgili mevzuatımızda açık bir tanımlama bulunmamaktadır. Literatürde Özsunay, sağ doğumdan söz edilebilmesi için doğumun tamamlanmasında belirli yaşam belirtilerine üstünlük tanınması gerektiğini, çocuğun soluk alması, ağlaması, kalbinin atması ve hareket etmesi onun doğal yaşayışının belirtileri sayılacağını, bu belirtiler olmadığı takdirde çocuğun ölü doğmuş sayılacağını ifade etmiştir[59]. Öztan, çocuğun ne zaman sağ doğduğunun tespitinin tıp bilimine bırakılması gerektiğini, tıp biliminin kabul ettiği herhangi bir hayat emaresinin sağ doğum için yeterli kabul

[58] Ergun Özsunay, *Gerçek Kişilerin Hukuki Durumu* (İstanbul Üniversitesi Yayınları, 1977), 15; Bilge Öztan, *Şahsın Hukuku Hakiki Şahıslar* (Turhan Kitabevi, 1992), 11; Mustafa Dural ve Tufan Öğüz, *Türk Özel Hukuku Kişiler Hukuku II* (Filiz Kitabevi, 2017) 17; Rona Serozan, *Medeni Hukuk Genel Bölüm/Kişiler Hukuku* (Vedat Kitapçılık, 2015), 422.

[59] Özsunay, *Gerçek Kişiler*, 16-7.

edileceğini belirtmiştir[60]. Dural ve Öğüz'e göre sağ doğum için kesin bir ölçüt verilemez. Çocuğun sağ olduğunu gösteren herhangi bir hayat belirtisi sağ doğum için yeterli sayılmalıdır. Özellikle sağ doğum için nefes alma şartını aramak yerinde değildir. Çünkü kalbi çalışmasına rağmen solunumu olmayan doğan bir çocuğun suni solunum, ciğerlere yapılacak masaj veya başka bir tıbbi müdahale ile solunum yapması sağlanabilir. Bu durum uzmanlık işidir ve tıp biliminin yaşama emaresi olarak kabul ettiği bir durumu gösteren çocuğun sağ doğduğunu kabul etmek gerekir. Yaşama olanağının tüm çabalara rağmen başarısız olduğu kesinleşirse çocuk ölü doğmuş sayılır[61]. Serozan'a göre de ölüm yaşama döndürme olanaksızlığının saptanmasıdır[62].

Dünya Sağlık Örgütü doğumu gebeliğin süresine bakılmaksızın bir gebe kalma ürününün annesinden tamamen atılması veya çıkarılması şeklinde tanımlamıştır. Bu ayrılmadan sonra varlık nefes alma, kalp atışı, göbek kordonunun nabzı veya (çizgili) kasların (*voluntary muscles*) belirgin hareketi gibi başka bir yaşam belirtisi gösterirse göbek kordonu kesilmiş olsun veya olmasın ya da plasenta bağlı olsun veya olmasın, böyle bir doğumun her ürünü canlı doğmuş sayılır[63].

Dünya Sağlık Örgütü'ne göre, ölü doğum, kaynağa bağlı olarak genellikle 20 veya 28 haftalık gebelikte veya sonrasında anne karnında ölen bebekler için kullanılır[64]. Fetal ölüm gebeliğin süresinden bağımsız olarak, gebe kalma ürününün annesinden tamamen atılması veya çıkarılmasından önceki ölümdür. Ölüm, böyle bir ayrılmadan sonra fetüsün nefes almaması veya kalp atışı, göbek kordonunun nabzı veya çizgili kasların belirgin hareketi gibi başka bir yaşam belirtisi göstermemesi gerçeğiyle ifade edilir[65].

Geçmişte Dünya Sağlık Örgütü tarafından düşük, gebeliğin 28. haftasından önce, fetüsün ölü olarak atılması olarak tanımlanmışken[66], günümüzde gebeliğin 22. haftasından önce veya fetüsün 500 gramdan daha hafif olduğu durumda fetüste yaşam belirtisi olmaması düşük olarak kabul

60 Öztan, *Şahsın Hukuku*, 13.

61 Dural ve Öğüz, *Kişiler Hukuku*, 18.

62 Serozan, *Medeni Hukuk*, 425.

63 World Health Organization, *Technical Report Series no.25 Expert Committee on Health Statistics*, April 18-21, 1950, 12.

64 World Health Organization, *Technical Report Series no.25*, 13.

65 World Health Organization, *Technical Report Series no.25*, 12.

66 World Health Organization, *Technical Report Series no.461 Spontaneous and Induced Abortion*, 1970, 6.

edilmektedir[67]. Farklı ülkelerde uygulamalar değişebileceği için, Dünya Sağlık Örgütü veri toplamada tutarlılığı ve karşılaştırmayı kolaylaştırmak için bu kriterlerin tüm ülkeler tarafından kullanılması ve benimsenmesini önermiştir[68]. Ülkemizde tıbbi açıdan sağ doğum, ölü doğum ve düşüğe yönelik getirilen tanımlarda Dünya Sağlık Örgütü'nün kriterlerine doğrudan atıfta bulunulurken[69], hukuki açıdan getirilen tanımlarda Dünya Sağlık Örgütü'ne doğrudan atfa rastlanmamıştır. Bu bağlamda Dünya Sağlık Örgütü'nce getirilen kriterlerin hukuk öğretisi ve uygulaması tarafından doğrudan norm olarak benimsendiği sonucuna varılamasa da literatürdeki tanımların tıbbi tanımlarla paralellik gösterdiği görülmektedir[70]. Ülkemiz literatüründe erken doğum, süresinde doğum, ameliyatsız doğum, ameliyatlı doğum, ölü doğum, canlı doğum "doğum" olarak kabul edilirken, "düşük" doğum kapsamında değerlendirilmemektedir[71].

Hukuk sistemimizde doğum ve düşük durumunun hukuki sonuçları farklılık oluşturmaktadır. İş Kanunu kapsamında analık izinlerinden faydalanılabilmesi için normal doğum, ölü doğum, sezaryen doğum, erken doğum vs. "doğum" olayının meydana gelmesi gereklidir[72]. Düşük

---

67 World Health Organization Maternal and Child Health European Regional Office, *Definitions and Indicators in Family Planning Maternal & Child Health and Reproductive Health, Reproductive*, January, 2001, 1.

68 World Health Organization, *Strengthening Civil Registration and Vital Statistics for Births, Deaths And Causes of Death Resource Kit*, 2013, 26.

69 Binali Catak, Can Oner, Sevinc Sutlu and Selcuk Kilinc, "Effect of socio-cultural factors on spontaneous abortion in Burdur, Turkey: A population based case-control study," *Pak J Med Sci* 32, no.5 (2016): 1257; "Doğum Bildirim Sistemi," T.C. Sağlık Bakanlığı Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü, erişim tarihi Eylül 2, 2025, https://hsgm.saglik.gov.tr/tr/programlar/dogum-bildirim-sistemi.html?utm; "Riskli Gebelik," Bingöl İl Sağlık Müdürlüğü Kadın Doğum ve Çocuk Hastalıkları Baştabipliği, erişim tarihi Eylül 2, 2025, https://bingolkdch.saglik.gov.tr/TR-220241/riskli-gebelik.html?.

70 N. Binnur Sümer, "*İş ve Sosyal Güvenlik Hukukunda Gebe ve Anne İşçilerin Korunması*" (Yayımlanmamış Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1997), 103; Aslı Çalışkan, *İş Hukukunda Analık ve Ebeveyn İzinleri* (On iki Levha Yayıncılık, 2018), 19.

71 Ali Nazım Sözer, "Hamilelik ve İş Hukukundaki Sonuçları," *Adalet Dergisi* 6 (1982): 1049; Sümer, *Anne işçi*, 103.

72 Coşkun Saraç, "Analık Halinde Çalıştırma Yasağı," *Prof. Dr. Sarper Süzek'e Armağan II* (Beta Yayınevi, 2011): 1882; Sözer, "Hamilelik," 1049; Çalışkan, *Ebeveyn İzinleri*, 20.

durumunda ise analık izinlerinden yararlanılması mümkün değildir. Annenin düşük ya da ölü doğum yaptığı konusunda doktor tarafından verilen rapora göre son kararın verilmesi gereklidir[73]. 13.04.2016 tarih ve 29683 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan Kamu Personeli Genel Tebliği'nde (Seri No: 6) de *"memurun, düşük mü yoksa ölü doğum mu yaptığı hususunda tabip tarafından verilen rapora göre karar verileceği"* düzenlenmiştir.

5953 sayılı Basın İş Kanunu'nda kadın gazetecilerin düşük yapması konusunda düzenleme bulunmaktadır. Kanun m.16/son'a göre, *"Kadın gazetecinin hamileliği halinde, hamileliğin 7 nci ayından itibaren doğumun ikinci ayının sonuna kadar izinli sayılır. Bu müddet zarfında müessese gazeteciye son aldığı ücretin yarısını öder. Doğum vuku bulmaz veya çocuk ölü dünyaya gelirse, bu halin vukuundan itibaren bir ay müddetle bu ücret ödenir. Gazetecinin sigortadan veya bağlı bulunduğu teşekküllerden alacağı yardım, bu ödemeye tesir etmez."*. Söz konusu düzenleme literatürde sağ doğumdan farklı olarak düşük ya da ölü doğum halinde daha kısa bir izin süresinin öngörülmesinin yerinde olmadığı, bu sürenin yalnız çocuğun hayatı ve sağlığının korunması için değil, ayrıca doğum yapan kadının hayatının, fiziksel ve ruhsal sağlığının korunması için öngörüldüğü ifade edilerek eleştirilmiştir[74].

Sosyal güvenlik hukuku açısından mülga 506 sayılı Kanun'da 180 günden önce çocuğun düşürülmesi hastalık sigortası kapsamında yer almışken 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nda böyle bir ayrıma gidilmemiştir. Kanun m.15/II'ye göre, *"4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) ve (b) bentleri kapsamındaki sigortalı kadının veya sigortalı erkeğin sigortalı olmayan eşinin, kendi çalışmalarından dolayı gelir veya aylık alan kadının ya da gelir veya aylık alan erkeğin sigortalı olmayan eşinin gebeliğinin başladığı tarihten itibaren doğumdan sonraki ilk onaltı haftalık (…) süreye kadar olan gebelik ve analık haliyle ilgili rahatsızlık ve engellilik halleri analık hali kabul edilir."* düzenlemesi mevcuttur. Analık sigortası yalnız sigortalı kadının değil, sigortalı olmayan erkeğin sigortalı olmayan eşinin de gebeliği ve doğum nedeniyle doğum sonrası uğranılan gelir kayıplarının giderilmesini amaçlar. 5510 sayılı Kanun analık sigortasını iş kazası ve meslek hastalığı sigortası ile hastalık sigortasında olduğu gibi sağlık hizmetlerinden soyutlayarak yalnız parasal edimlerle sınırlamıştır. Gerekli

---

73 Çalışkan, *Ebeveyn İzinleri*, 20.

74 Sözer, "Hamilelik," 1063.

koşullar sağlandığı takdirde analık sigortası yardımları emzirme ödeneği, geçici iş göremezlik ödeneği ile yarım çalışma ödeneğidir. Analık sebebiyle yapılması gereken tedavi masraflarının karşılanması gibi sağlık yardımlarıysa genel sağlık sigortası kapsamındadır. Kanun m.15/II tüm hamilelik süresince çocuk düşürme dahil rahatsızlıkları analık hali olarak kabul ettiğinden, düşük yapan bir kadının analık sigortasından sağlanan geçici iş göremezlik ödeneğinden ve genel sağlık sigortası kapsamındaki yardımlardan faydalanabileceği[75] söylenebilse de geçici iş göremezlik ödeneğini düzenleyen 5510 sayılı Kanun m.18/I-c her düşük durumunda uygulanamayacaktır. Çünkü 5510 sayılı Kanun m.18/I-c sistematiğinde bu ödeme, doğumdan önceki sekizer ve sonraki on altışar hafta şeklindeki gebeliğe bağlı istirahat (rapor) dönemleri için öngörülmüştür. Dolayısıyla ödeme en erken gebeliğin 30.-32. haftalarında başlayabilir. Düşük ise gebeliğin 22. haftasından önce veya fetüsün 500 gramdan daha hafif olduğu durumda fetüste yaşam belirtisi olmamasıdır. 22. haftadan önce gebeliğin sona ermesi durumunda kişi geçici iş göremezlik ödeneğinden faydalanamayacaktır. Teorik olarak kabul edilse de 30. haftaya ulaşmış bir gebelikte fetüsün 500 gr. altında olması ise neredeyse imkansızdır. Bu sebeple düşük yapan kadının geçici iş göremezlik ödeneğinden faydalanabilmesini mümkün kılacak bir düzenlemeye ihtiyaç vardır.

B. Görüş ve Öneriler

Ülkemizde TÜİK sağlık araştırmaları genelde düşük ile ilgili doğrudan oran vermeyip sonuçlar gebelik ve doğum sayılarını kapsamaktadır. Hacettepe Nüfus Etütleri Enstitüsü'nün yaptığı Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması'nın (TNSA) 2018 sonuçları, Türkiye'deki kadınların yüzde 22'sinin en az bir kendiliğinden düşüğü, yüzde 15'inin en az bir isteyerek düşüğü, yüzde 4'ünün de en az bir ölü doğumu olduğunu göstermektedir[76]. Bu oranlar yaş grubuna, bölgelere ya da eğitim düzeyine göre değişmektedir. Örneğin 2017 tarihinde Kuzeybatı Trakya'daki bir Aile Sağlığı Merkezi bölgesine kayıtlı 15-49 yaş arasında olan 311 kadın ile yürütülen araştırmada kadınların düşük oranı

[75] A. Can Tuncay, Ömer Ekmekçi ve Ender Gülver, *Sosyal Güvenlik Hukuku Dersleri* (Beta Yayınevi, 2023), 441-442; Haluk Hadi Sümer, *Sosyal Güvenlik Hukuku* (Seçkin Yayıncılık, 2023), 190; Saraç, "Çalıştırma Yasağı," 1882.

[76] "Günün Konusu: Yeni Koronavirüs Hastalığı (COVID-19) Salgını Ve İstenmeyen Gebelikler," HASUDER Toplumsal Cinsiyet ve Kadın Sağlığı Çalışma Grubu, erişim tarihi Eylül 5, 2025, https://korona.hasuder.org.tr/gunun-konusu-yeni-koronavirus-hastaligi-covid-19-salgini-ve-istenmeyen-gebelikler/.

yüzde 22.2 olarak tespit edilmiştir (kendiliğinden yüzde 12.2, isteyerek yüzde 10.9)[77]. Yapılan ülke geneli ve bölgesel çalışmalardan düşük oranlarının yüksek düzeyde olduğu görülmektedir.

Düşük yapmak beraberinde çok sayıda psikolojik stres getirmektedir. Üzüntü ve yas hissi, kendisi suçlama, anksiyete ve korku, depresyon, öfke ve kızgınlık, izolasyon, kimlik ve anlam krizi, evlilik ve ilişki stresleri başlıca psikolojik sonuçlardır[78]. Düşüğün psikolojik sonuçları yanında kanama ve kramp, rahimin iyileşmesi, enfeksiyon riski, hormonal değişiklikler gibi kısa vadeli fizyolojik sonuçları yanında, adet döngüsünde değişiklik, rahim hasarı, fiziksel yorgunluk, anemi tekrarlayan düşük riski gibi uzun vadeli fizyolojik sonuçları da bulunmaktadır[79]. Bu sebeple düşük sürecini basit bir hastalık hali olarak değerlendirmenin doğru olmadığını düşünüyoruz.

Mevzuatımızda düşük doğum kapsamında dahil edilmemiştir. Oysa gebeliğin ilerleyen döneminde bir bebeğin ölü biçimde rahimden ayrılması "doğum" kapsamında değerlendirilirken, gebeliğin daha erken bir evresinde hamileliğin sonlanması düşük olarak değerlendirilmemektedir. Tıp bilimi açısından düşük ile ölü doğum arasında ayrım yapılabilir. Bununla birlikte yapılan bu ayrımın analık koruma hukukunun amacına ne kadar uygun düştüğü tartışılabilir. Kanımızca analık koruma hukuku açısından yapılan bir düşük de netice olarak ölü doğumdur. Düşüğün psikolojik ve fizyolojik sonuçları göz önüne alındığında ölü doğum yapan bir kadın doğrudan analık izinlerini kullanabilirken ve bu süreçte fesih yasağı söz konusuyken, düşük yapan bir kadın doğrudan izin hakkından faydalanamamaktadır. Söz konusu durum hastalık olarak kabul edilmekte kadın çalışan ancak doktor raporu ile rapor süresince işten uzak kalabilmektedir. İş Kanunu m.25/I'e göre işverenin hastalık nedenine dayalı fesih hakkı hastalık sürecinin bildirim süresini altı hafta aşmasından sonra doğar. Bununla birlikte işverenin analık koruma süresinden faydalanan bir işçinin iş sözleşmesini feshedebilmesi için bildirim süresinin üzerine eklenen altı hafta, analık koruma sürelerinin bitiminden

---

77 Meral Çetinkaya ve Yeliz Mercan, "Spontaneous and Induced Abortions and Its Determinants in Women Aged 15-49," *TJFM&PC* 15, no.3 (2021): 490.

78 Diana Cuenca, "Pregnancy loss: Consequences for mental health," *Frontiers in Global Women's Health* (2023): 3-5.

79 T.C. Sağlık Bakanlığı Türkiye Halk Sağlığı Kurumu, *Sağlık Çalışanlarına Yönelik Düşük Yönetimi Rehberi*, (Sağlık Bakanlığı Yayınları, 2015): 52 vd.

itibaren başlamaktadır. Söz konusu durumun ayrımcılık oluşturduğunu düşünüyoruz.

Düşük ve doğum kavramları farklı açıdan ele alınsa da düşükten etkilenenler için, 12. haftadan sonra yapılan bir düşük genellikle çocuğun ölümünden başka bir şey değildir. Gebelik ilerledikçe çocukla kurulan bağın daha da kuvvetlenmesi ve özellikle gebeliğin ilk 12 haftasının bir "belirsizlik" ile karakterize olması, kademeli annelik koruması ile dikkate alınabilir. Almanya'da olduğu gibi fetüsün anne rahminden ayrılmasından sonraki süre için bir koruma süresi tanımlanabilir. Bu süre daha sonra gebeliğin süresine göre artabilir. Özellikle gebeliğin erken dönemlerinde, kadının bu süre içerisinde çalışmaya istekli olduğunu açıkça beyan etmesi halinde koruma süresinin geçerli olmayacağı da kararlaştırılabilir[80].

Almanya'da yapılan düzenleme göz önüne alındığında hukukumuzda da analık koruma hukukunun amacına uygun bir düzenlemeye ihtiyaç duyulduğu görülmektedir. Çünkü koruma süreleri sadece bebek için getirilmemiştir. Bebeği sağ doğsun ya da doğmasın annenin psikolojik ve fizyolojik açıdan kendini yenilemesi ve iyileşebilmesi için getirilmiştir. Almanya'da olduğu gibi kademeli koruma sürelerinin getirilmesi konusunda yasa koyucunun harekete geçmesi gereklidir.

SONUÇ

Analık izni yalnız anne ile çocuğun vakit geçirebilmesi, bebeğin bakımı ve sağlığının korunması için değil aynı zamanda kadın çalışanın hayatının, fiziksel ve ruhsal sağlığının korunması için önemlidir. Bu izin çocuğun sağ doğumu ya da ölüm doğumu halinde kullanılabilmektedir.

Almanya'da anneliğin korunmasına yönelik hükümler Alman Annelik Koruma Kanunu'nda düzenlenmiştir. Kanun, kadının hamilelik sırasında ve doğumdan sonra kendi sağlığının ve çocuğunun sağlığının tehlikeye atılmadan istihdamına ve diğer faaliyetlerine devam edebilmesini sağlamayı amaçlamaktadır. Annelere getirilen koruma süreleri doğumdan önce altı, doğumdan sonra sekiz haftalık süreci kapsamaktadır. Bu koruma süreleri yakın geçmişe kadar sağ doğum ve ölü doğum yapan kadınlara uygulanmaktaydı. Düşük yapan kadınlar hakkında uygulanmayan koruma süreleri literatür tarafından yoğun eleştiriye uğramıştır. Eleştirilerin odak noktalarından biri Alman Medeni Hal Tüzüğü'nde tanımı verilen doğum

[80] Aligbe, "Fehlgeburten," 347.

kavramının annelik koruma hukuku ile tam örtüşmemesidir. İstihdamda düşük ile ölü doğum durumunda kadınlara farklı normların uygulanmasının düşük yapan kadınlarda mağduriyet yarattığı, düşük yapan bir kadının yeterli koruma görmediği ifade edilmiştir. Zaman zaman yargı içtihatlarında da Alman Medeni Hal Tüzüğü'nde getirilen tanımlamaların annelik koruma hukuku tam olarak örtüşmediği belirtilmiştir. Söz konusu durum Almanya'da geçmişten beri tartışılsa da bir grup düşük yapan kadının Alman Federal Anayasa Mahkemesi'ne başvuru yapmasıyla yeniden alevlenmiştir. Almanya Parlamentosu'nda da tartışılan bu konu tam destek görerek mevzuat düzenlemesi yoluna gidilmiştir. Alman Annelik Koruma Kanunu'na eklenen düzenlemelerle hamileliği düşükle sonuçlanan bir kadın çalışana kademeli koruma süreleri getirilmiştir.

Ülkemizde başta İş Kanunu olmak üzere anneleri koruyan birçok düzenleme mevcuttur. Bununla birlikte düşük olgusu yeterince ele alınmamış ve mevzuat düzenlemelerinde istisnai birkaç düzenleme haricinde yer bulmamıştır. Analık koruma süreleri olan doğumdan önce sekiz, doğumdan sonraki on altı haftalık süreç sağ doğum ve ölü doğum yapan kadın çalışanlar hakkında uygulanmaktadır. Buna karşın düşük yapan bir kadın çalışan ancak hastalık raporu alarak düşükten sonra yaşadığı zorlu süreci atlatabilmektedir. Söz konusu durumun ayrımcılık oluşturduğu söylenebilir.

Tıbben düşük ile ölü doğum aynı olmasa da annelik koruma hukuku açısından düşük de ölü doğum olarak değerlendirilmelidir. Almanya'da düşük yapan kadın çalışanlar için getirilen kademeli koruma süreleri düşük oranlarının yüksek olduğu ülkemiz için örnek oluşturmaktadır. Konunun kanun koyucu tarafından ele alınarak mevzuat düzenlemesine gidilmesi geciken mağduriyetin giderilmesine katkı sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

Aligbe, Patrick. “Mutterschutzfristen vor und nach der Entbindung - Neuerungen bei Fehlgeburten.” *ArbRAktuell* 7 (2025): 136-39.

Aligbe, Patrick. “Notwendigkeit eines gestaffelten Mutterschutzes bei Fehlgeburten.” *ARP* 11 (2024): 344-47.

Bingöl İl Sağlık Müdürlüğü Kadın Doğum ve Çocuk Hastalıkları Baştabipliği. “Riskli Gebelik.” Erişim tarihi Eylül 2, 2025. https://bingolkdch.saglik.gov.tr/TR-220241/riskli-gebelik.html?.

Catak, Binali, Oner, Can, Sutlu, Sevinc and Kilinc, Selcuk. “Effect of socio-cultural factors on spontaneous abortion in Burdur, Turkey: A population based case-control study.” *Pak J Med Sci* 32, no.5 (2016): 1257-62.

Cuenca, Diana. “Pregnancy loss: Consequences for mental health.” *Frontiers in Global Women’s Health* (2023): 1-7.

Çalışkan, Aslı. *İş Hukukunda Analık ve Ebeveyn İzinleri*. On iki Levha Yayıncılık, 2018.

Çetinkaya, Meral ve Mercan, Yeliz. “Spontaneous and Induced Abortions and Its Determinants in Women Aged 15-49.” *TJFM&PC* 15, no.3 (2021): 490-500.

Dahm, Katharina. “MuSchG § 3 Schutzfristen vor und nach der Entbindung.” In *BeckOK Arbeitsrecht*, edited by Christian Rolfs, Richard Giesen, Miriam Meßling and Peter Udsching, Rn.1-40. C.H. Beck’sche Verlagsbuchhandlung, 2025.

Die Techniker Firmenkunden. “Mutterschutz bei Fehlgeburten ab Juni 2025: Konkretisierung des GKV-Spitzenverbands.” Accessed September 20, 2025. https://www.tk.de/firmenkunden/service/fachthemen/versicherung-fachthema/mutterschutz-bei-fehlgeburten-2191170.

Dural, Mustafa ve Öğüz, Tufan. *Türk Özel Hukuku Kişiler Hukuku II*. Filiz Kitabevi, 2017.

Graue, Bettina, “Mutterschutz auch nach einer Fehlgeburt?,” *beck-aktuell Heute im Recht*, September 24, 2024. https://rsw.beck.de/aktuell/daily/magazin/detail/standpunkt-njw-2024-39-mutterschutz-auch-nach-einer-fehlgeburt.

HASUDER Toplumsal Cinsiyet ve Kadın Sağlığı Çalışma Grubu. “Günün Konusu: Yeni Koronavirüs Hastalığı (COVID-19) Salgını Ve İstenmeyen Gebelikler.” Erişim tarihi Eylül 5, 2025. https://korona.hasuder.org.tr/gunun-konusu-yeni-koronavirus-hastaligi-covid-19-salgini-ve-istenmeyen-gebelikler/.

Koch, Tobias. "Wir haben einen frauenpolitischen Meilenstein erreicht." *CDU.CSU Pressemitteilung*, Januar 29, 2025. https://www.cducsu.de/presse/pressemitteilungen/wir-haben-einen-frauenpolitischen-meilenstein-erreicht.

Köseoğlu, Ali Cengiz. "Türk İş Hukukunda Analık." *İş ve Hayat* 2, no.4 (2016): 97-124.

Özsunay, Ergun. *Gerçek Kişilerin Hukuki Durumu*. İstanbul Üniversitesi Yayınları, 1977.

Öztan, Bilge. *Şahsın Hukuku Hakiki Şahıslar*. Turhan Kitabevi, 1992.

Redaktion beck-aktuell. "Mutterschutz greift künftig auch bei Fehlgeburten." *beck-aktuell Heute im Recht*, Januar 31, 2025. https://rsw.beck.de/aktuell/daily/meldung/detail/mutterschutz-fehlgeburten-bundestagsbeschluss.

Saraç, Coşkun. "Analık Halinde Çalıştırma Yasağı." *Prof. Dr. Sarper Süzek'e Armağan II*. 1881-94. Beta Yayınevi, 2011.

Schlachter, Monika. "MuSchG § 17 Kündigungsverbot." In *Erfurter Kommentar zum Arbeitsrecht*, edited by Rudi Müller-Glöge, Ulrich Preis, Inken Gallner and Ingrid Schmidt, Rn.1-23. C.H. Beck'sche Verlagsbuchhandlung, 2025.

Serozan, Rona. *Medeni Hukuk Genel Bölüm/Kişiler Hukuku*. Vedat Kitapçılık, 2015.

Sözer, Ali Nazım. "Hamilelik ve İş Hukukundaki Sonuçları." *Adalet Dergisi* 6 (1982): 1049-72.

Sümer, Haluk Hadi. *Sosyal Güvenlik Hukuku*. Seçkin Yayıncılık, 2023.

Sümer, N. Binnur. "*İş ve Sosyal Güvenlik Hukukunda Gebe ve Anne İşçilerin Korunması*." Yayımlanmamış Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1997.

Tuncay, A. Can, Ekmekçi, Ömer ve Gülver, Ender. *Sosyal Güvenlik Hukuku Dersleri*. Beta Yayınevi, 2023.

T.C. Sağlık Bakanlığı Türkiye Halk Sağlığı Kurumu. *Sağlık Çalışanlarına Yönelik Düşük Yönetimi Rehberi*. Sağlık Bakanlığı Yayınları, 2015.

T.C. Sağlık Bakanlığı Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü. "Doğum Bildirim Sistemi." Erişim tarihi Eylül 2, 2025. https://hsgm.saglik.gov.tr/tr/programlar/dogum-bildirim-sistemi.html?utm.

Weth, Stephan. "MuSchG § 3 Schutzfristen vor und nach der Entbindung." In *Mutterschutzgesetz und Bundeselterngeld - und Elternzeitgesetz Kommentar*,

edited by Wiebke Brose, Stephan Weth and Annette Volk, Rn.1-89. C.H. Beck'sche Verlagsbuchhandlung, 2020.

World Health Organization. *Strengthening Civil Registration and Vital Statistics for Births, Deaths And Causes of Death Resource Kit*. 2013.

World Health Organization Maternal and Child Health European Regional Office. *Definitions and Indicators in Family Planning Maternal & Child Health and Reproductive Health, Reproductive*. January, 2001.

World Health Organization. *Technical Report Series no.461 Spontaneous and Induced Abortion*. 1970.

World Health Organization. *Technical Report Series no.25 Expert Committee on Health Statistics*. April 18-21, 1950.

Yazar Beyanı / *Author's Declaration*

Mali Destek / *Financial Support*:
Yazar(lar), bu çalışmanın araştırılması, yazarlığı veya yayımlanması için herhangi bir finansal destek almadığını/alınmadığını beyan eder. / *The author(s) declare(s) that no financial support was received for the research, authorship, or publication of this study.*

Yazar Katkıları / *Authors' Contributions*:
Bu çalışma, yazar(lar) tarafından hazırlanmış olup, tüm yazar(lar) çalışmaya asli katkı sağlamış ve makalenin son halini onaylamıştır. / *This study was prepared by the author(s). All author(s) contributed substantially to the work and approved the final version of the manuscript.*

Çıkar Çatışması-Ortak Çıkar / *Declaration of Conflict of Interest-Common Interest:*
Yazar(lar) tarafından herhangi bir çıkar çatışması veya ortak çıkar beyan edilmemiştir. / *No conflict of interest or common interest has been declared by the author(s).*

Etik Kurul Onayı / Ethics Committee Approval:
Çalışmanın herhangi bir etik kurul onayı veya özel bir izne ihtiyacı yoktur. / *This study does not require ethics committee approval or any special permission.*

Araştırma ve Yayın Etiği / Research and Publication Ethics:
Yazar(lar), çalışmanın tüm süreçlerinde derginin bilimsel, etik ve alıntı kurallarına uyduğunu, makalenin özgün olduğunu ve intihal yapılmadığını, verilerde herhangi bir tahrifat yapılmadığını, suç unsuru veya hukuka aykırı yöntem kullanılmadığını, üçüncü kişilerin telif haklarının ihlal edilmediğini, karşılaşılabilecek etik ihlallerde derginin ve editör kurulunun sorumlu olmadığını, ayrıca bu çalışmanın başka bir akademik yayın ortamında değerlendirilmediğini beyan eder. / *The author(s) declare(s) that they have complied with the journal's scientific, ethical, and citation principles throughout all stages of the study; that the manuscript is original and not plagiarized; that no falsification of data has been made; that no unlawful method or material has been used; that no third-party copyrights have been infringed; that the journal and its editorial board bear no responsibility for any potential ethical violations; and that this study has not been submitted to or evaluated in any other academic publication.*